

BETÄNKANDE OCH FÖRSLAG

ANGÅENDE

BESKATTNING AF MALTDRYCKER

MED IAKTTAGANDE ATT SVAGDRICKA FRITAGES FRÅN
BESKATTNINGEN

AFGIFVET DEN 26 NOVEMBER 1892

AF

DE TILL I NÅDER FÖRORDNADE KOMITERADE.

STOCKHOLM 1892.

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

BETZELNDE OCH FÖRSLAG

ANVÄNDE

BESKRIVNING AV MÅTTIDNINGAR

OM FÄRTIDNINGAR OCH FÄRTIDNINGAR

BEZELNENDE

UTGITT DEN 28 NOVEMBER 1998

VI

DEL 1 I 2 DELAR FÖRORDNINGEN FÖRORDNINGEN

♦ ♦ ♦

STOCKHOLM 1998
AV FÖRORDNINGEN FÖRORDNINGEN

TILL KONUNGEN.

Sedan undertecknade Dickson, Brummer, von Feilitzen och Lindeberg jemte Godsegaren Gottfrid Warholm, såsom ordförande och ledamöter i en af Eders Kongl. Maj:t tillsatt komité, biträdde af tillkallade sakkunnige

undertecknade Bjurholm och Sandwall, den 11 December 1891 afgifvit betänkande och förslag angående beskattning af maldrycker, har Eders Kongl. Maj:t den 22 sistlidne Oktober förordnat att samma komité, förstärkt med undertecknade Bjurholm och Sandwall såsom ledamöter, skulle sammanträda i Stockholm i denna månad för att dels, med anledning af ett utaf Eders Kongl. Maj:ts Finansdepartements kontroll- och justeringsbyrå den 8 nästlidne Oktober afgifvet utlåtande, taga under förnyad ompröfning den i komiténs den 11 December 1891 afgifna betänkande omhandlade frågan om drickats undantagande från sagda beskattning, dels ock afgifva förslag till sådana ändringar uti och tillägg till de af komitén utarbetade författningsförslag, som kunde erfordras för beredande af skattefrihet för dricka, äfvensom verkställa beräkning angående beloppet af den nedsättning, som af omförmälda undantag från skattens tillämpning kunde föranledas i den uti betänkandet meddelade beräkning angående maltskattens afkastning.

Efter det Eders Kongl. Maj:t den 4 i denna månad befriat Godsegaren Warholm från vidare deltagande i komiténs arbeten, sammanträdde öfrige komiterade den 5 i samma månad; och får komitén härmed öfverlemna förslag till de ändringar uti och tillägg till de utarbetade författningsförslagen, som erfordras för beredande af skattefrihet för svagdricka, äfvensom betänkande innefattande motiv till berörda förslag och yttrande om den afkastning, som af beskattningen kan väntas; hvarjemte bifogas de skiljaktiga meningar, som inom komitén uttalats.

Underdånigst:

ROBERT DICKSON.

ANDERS BJURHOLM.

M. BRUMMER.

M. VON FEELITZEN.

K. LINDBERG.

ALFRED SANDWALL.

Å. G. Ekstrand.

Stockholm den 26 November 1892.

Förslag

till

Förordning angående beskattning af maldrycker.

Art. I. Om skattens beräkning, erläggande och återbäring.

§ 1 (= § 1 i föregående förslaget).

§ 2.

1. Hvad i denna förordning stadgas eger ej tillämpning:

a) vid tillverkning af maltinfusioner och maltextrakt antingen å apotek för medicinskt behof eller eljest under de vilkor och den kontroll, Kungl. Maj:t vill i särskildt fall föreskrifva; eller

b) i fråga om hembrygd, som företages af annan än den, hvilken idkar vårdshusrörelse eller handel med maldrycker eller tillverkning af maldryck till afsalu; dock att, der vara, som blifvit genom hembrygd tillverkad, försäljes, hvad för sådant fall här nedan stadgas skall lända till efterrättelse.

2. Från tillverkningskatt befrias äfven den, hvilken ej till afsalu tillverkar annan maldryck än svagdricka, hvarmed i denna förordning förstås sådan maldryck, hvars stamvört ej har högre extrakthalt än fem procent. Sådant tillverkare är ej heller underkastad stadgandena i §§ 1, 3—24, 43—45 samt 61 och 62. Med svagdricksbryggeri förstås i denna förordning sådant bryggeri, der endast skattefri tillverkning af svagdricka idkas.

§ 3 (= § 3 i föregående förslaget).

§ 4.

Tillverkningskatt skall erläggas för minst ett hundra kilogram malt för hvarje helgfri dag af den tid, för hvilken tillståndsbevis galler.

§ 5 (= § 5 i föregående förslaget).

§ 6 (= § 6 i d:o d:o).

§ 7 (= § 7 i d:o d:o).

Art. II. Om anmälan för beskattad tillverkning af maldrycker.

§ 8.

Minst trettio dagar innan krossning af malt, därför skatt skall erläggas, enligt denna förordning etc. = § 8 i föregående förslaget.

§ 9 (= § 9 i föregående förslaget).

§ 10 (= § 10 i d:o d:o).

§ 11 (= § 11 i d:o d:o).

§ 12 (= § 12 i d:o d:o).

§ 13 (= § 13 i d:o d:o).

§ 14 (= § 14 i d:o d:o).

§ 15 (= § 15 i d:o d:o).

§ 16 (= § 16 i d:o d:o).

Art. III. Om kontrollen vid de bryggerier, vid hvilka idkas beskattad tillverkning af maldrycker.

§ 17.

1. Bryggeri, vid hvilket idkas beskattad tillverkning af maldrycker, skall stå under inseende af kontrollör, som förordnas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande efter förslag af vederbörande öfverkontrollör.

2. (= § 18 mom. 4 i föregående förslaget).

3. (= § 18 mom. 5 i d:o d:o).

4. (= § 18 mom. 6 i d:o d:o).

§ 18 (= § 19 i föregående förslaget).

§ 19 (= § 20 i d:o d:o).

§ 20 (= § 21 i föregående förslaget).

§ 21 (= § 22 i d:o d:o).

§ 22.

Okrossadt malt må icke finnas inom de lägenheter, der mäskkar och vörtpanna äro uppställda.

Maltet skall krossas för hvarje brygd och må följaktligen i krossadt tillstånd icke förvaras längre, än till dess inmäskningen för denna brygd egt rum.

Krossadt malt må ej utifrån införas i bryggeri eller tillhörande lägenheter och ej heller derifrån utföras.

Svagdricka må ej utifrån införas i bryggeri.

I bryggeri eller tillhörande lägenheter må icke finnas stärkelse, socker eller annat, som kan vid tillverkning af maldryck användas i stället för eller såsom tillsats till malt, der ej Kongl. Maj:t för visst bryggeri eller särskildt fall meddelar tillstånd att under kontroll i lagerkällaren använda socker eller sockerkulör.

§ 23 (= § 24 i föregående förslaget).

§ 24 (= § 26 i d:o d:o).

Art. IV. Om tillsynen vid svagdricksbryggerier.

§ 25.

Vill någon, som ej idkar beskattad tillverkning af maldrycker, för afsalu tillverka svagdricka, skall han minst fjorton dagar, innan tillverkningen under tillverkningsår må taga sin början, till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ingifva anmälan derom med uppgift om stället för tillverkningen och den tid, densamma är afsedd att pågå, samt ställa säkerhet för det arfvode, som, efter hvad nedan sägs, kan under två månader ifrågakomma för tillsyningsman vid bryggeriet.

Godkännes säkerheten och finnes ej annat hinder för handteringens utöfvande, meddele Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillståndsbevis för densamma med utsättande af den tid, för hvilken beviset gäller. Vill tillverkare upphöra med rörelsen, göre han anmälan derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, då tillståndsbeviset återkallas. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande skall första helgfria dagen i hvarje vecka såväl till vederbörande öfverkontrollör som till kontroll- och justeringsbyrån insända uppgift å de tillståndsbevis, som under föregående vecka utfärdats eller upphört att gälla.

§ 26.

För hvarje svagdricksbryggeri förordnar Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, efter öfverkontrollörens hörande, en tillsyningsman, hvilken i arfvode af staten erhåller tre kronor för hvarje anmäld brygd samt tre kronor för hvarje kalendervecka, brygd ej blifvit anmäld; dock eger Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, der särskilda omständigheter så påkalla, efter öfverkontrollörens hörande höja arfvodet till högst fem kronor för hvarje anmäld brygd.

§ 27.

Genom tillsyningsmannens försorg skall lämplig del af redskapen vid svagdricksbryggeriet sättas under kronans lås.

§ 28.

I svagdricksbryggeri må ej förvaras eller införas maldryck, hvars stamvört har högre extrakthalt än fem procent, och ej heller socker.

§ 29.

Innehafvare af svagdricksbryggeri får ej idka handel med annan maldryck än svagdricka.

§ 30.

Minst tolf timmar före början af hvarje brygd vid svagdricksbryggeri skall tillverkaren hos tillsyningsmannen göra anmälan om tiden för densamma och om den tid, då vörten antages vara färdig till profning.

Tillverkaren må samtidigt anmäla en följd af brygder för en tidsrymd af högst två veckor.

§ 31.

Efter inkommen anmälan om brygd skall tillsyningsmannen i behörig tid borttaga kronans lås från redskapen, och skall han sedermera profva vörten före jästens tillsättande samt åter förse redskapen med kronans lås. Finnes vörten ega högre extrakthalt än fem procent, skall den i tillsyningsmannens närvaro utspädas med vatten, tills extrakthalten nedgår till nämnda procenttal.

Kommer ej tillsyningsmannen inom två timmar efter den i anmälan för vörtens profning angifna tid, må tillverkaren i närvaro af tillkalladt vittne aprofva vörten med tillseende, att den ej eger högre extrakthalt än fem procent, hvarefter jästen må tillsättas.

§ 32.

I svagdricksbryggeri skall på tillverkarens ansvar och med användande af blanketter, som från kontroll- och justeringsbyrån tillhandahållas, med bläck föras en bryggjournal, upptagande för hvarje brygd de olika tiderna för inmäskningens början och för jästens tillsättande, den myckenhet malt, som inmäskats, vörtens extrakthalt och den erhållna myckenheten svagdricka. Efter tillverkningsårets slut insändes journalen af tillsyningsmannen till öfverkontrollören.

Redskap och biträde, som erfordras för uppmätning af vört, svagdricka och kärl, ställe tillverkare utan ersättning till tillsyningsmans förfogande.

§ 33.

För hvarje månad skall tillsyningsmannen till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända en af tillverkaren bestyrkt uppgift om antalet anmälda brygder under månaden och tiden för dem; och har tillverkaren att före den 15 i hvarje månad till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insända det belopp, hvartill tillsyningsmannens arfvode för föregående månaden uppgår. Inbetalas ej afgiften, varde densamma utmätt och tillståndsbeviset återkalladt.

Art. V. Gemensamma bestämmelser.

§ 34 (= § 17 i föregående förslaget).

§ 35.

Enligt de närmare föreskrifter, som innehållas i ordningsstadgan, utöfvas tillsynen å förordningens efterlefnad af öfverkontrollörer, hvilka förordnas af Kongl. Maj:t, som jemväl bestämmer den dem tillkommande ersättning.

§ 36.

Tillverkningsår räknas från och med den 1 oktober till och med den 30 september.

§ 37.

Med tillverkare förstås i denna förordning den person, hvilken såsom egare, innehafvare, verkställande direktör, disponent eller i annan egenskap

har högsta inseedet öfver bryggeriets skötsel och för hvilken tillståndsbevis skall utfärdas.

§ 38 (= § 45 i föregående förslaget).

§ 39.

Alla lägenheter i bryggeri skola stå öppna för vederbörande kontrolltjensteman mellan klockan sex förmiddagen och nio eftermiddagen och å andra tider, när arbete derstädes pågår. Vid andra tillfällen eger kontrolltjensteman i annat bryggeri än svagdricksbryggeri att fordra obehindradt tillträde till de lägenheter, der maltkross, maskkar, vörtpanna och kylredskap äro uppställda.

§ 40.

Ett exemplar af denna förordning skall under den tid, meddeladt tillståndsbevis gäller, vara anslaget inom bryggeriet på ställe, som kontrollören eller tillsyningsmannen bestämmer.

§ 41 (= § 28 i föregående förslaget).

Art. VI. Om ansvar för öfverträdelse af förordningens föreskrifter.

§ 42.

Den, som utan vare sig behörighet enligt § 2 mom. 1 eller vederbörligt tillståndsbevis etc. (= § 29 i föregående förslaget).

§ 43 (= § 30 i föregående förslaget).

§ 44.

Om någon i annat bryggeri än svagdricksbryggeri vid inmaskning etc. (= § 31 i föregående förslaget).

§ 45.

Om någon i annat bryggeri än svagdricksbryggeri utan tillstånd etc. (= § 32 i föregående förslaget).

§ 46.

Om den, hvilken har tillståndsbevis för tillverkning af svagdricka, oloffigen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som kontrolltjensteman i bryggeriet åsatt,
 eller undandrager vört från undersökning,
 eller söker att åt den undersökta vörten bereda större extrakthalt än den vid undersökningen befunnits ega,
 eller brygger utan anmälan hos tillsyningsman,
 eller tillsätter jäst till vört, som ej blifvit behörigen undersökt,
 straffes med böter från och med 200 kronor till och med 2,000 kronor eller fängelse från och med en månad till och med ett år.
 Den sakfælde gälde ock den tillverkningskatt, som undandragits statsverket.

§ 47.

Skulle den, hvilken har tillståndsbevis för tillverkning af svagdricka, öfvertråda förbud i § 28 eller 29,
 eller underlåter han att ordentligt föra den bryggjournal, som föreskrifves i § 32,
 eller vägrar han vederbörande kontrolltjensteman tillgång till bryggjournalen,
 eller vägrar han kontrolltjensteman eller den, hvilken eger anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, der undersökning må ske,
 straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

§ 48.

Skulle någon i afsigt att sälja varan sammanblanda skattefria malt-dryck med annan malt-dryck, vare ansedd såsom i § 44 sägs.

§ 49.

För förbrytelse, hvarom handlas i §§ 42—48, af tillverkarens hustru etc. (= § 33 i föregående förslaget).

§ 50.

För åsidosättande eller öfverträdelse af hvad för tillverkare stadgas i § 10 mom 1., der ej gerningen är efter § 45 straffbar, eller i §§ 15, 16,

23, 40 och 41 vare straffet böter från och med tjugu till och med tvåhundra kronor.

§ 51.

Tillverkare, som åt den vid hans bryggeri anstälde kontrollör eller tillsyningsman såsom gäfva något gifver eller erbjuder, böte från och med tjugu till och med två hundra kronor. Kontrollör eller tillsyningsman, som gäfva mottager, vare lika ansvar underkastad och miste derjemte befattningen.

§ 52 (= § 36 i föregående förslaget).

§ 53.

När undersökning, hvarom i § 58 sägs, etc. (= § 37 i föregående förslaget).

§ 54 (= § 38 i föregående förslaget).

§ 55 (= § 39 i d:o d:o).

§ 56 (= § 40 i d:o d:o).

Art. VII. Föreskrifter i afseende å förordningens verkställighet.

§ 57 (= § 41 i föregående förslaget).

§ 58 (= § 42 i d:o d:o).

§ 59 (= § 43 i d:o d:o).

Art. VIII. Öfvergångsstadganden.

§ 60 (= § 46 i föregående förslaget).

§ 61.

För bryggeri, som varit i gång inom tolf månader före denna förordnings utfärdande, vare under de första tio tillverkningsåren tillverkningskatt, der sådan skall erläggas, beräknad för minst femtio kilogram malt för hvarje helgfri dag, då bryggeriet enligt tillståndsbevis skolat under

tillverkningsåret vara i gång; och må den minsta säkerhet, som skall ställas, för sådant fall bestämmas till hälften af hvad för annat bryggeri är föreskrifvet. Skulle tillverkningen vid bryggeriet ligga nere under helt tillverkningsår, eller uppgår maltafverknigen under något tillverkningsår i medeltal till ett hundra kilogram för hvarje helgfritt dygn af den tid, för hvilken tillståndsbevis gäلت, eller har tillverkningen under ett tillverkningsår inskränkts till endast svagdricka, varde denna § ej vidare å bryggeriet tillämplig.

§ 62.

Om tillverkare, som utöfvat bryggerirörelse inom tolf månader före förordningens utfärdande och vill tillverka annan maltdryck än svagdricka, icke anser sig kunna vid sitt bryggeri afverka det i § 61 bestämda minsta belopp malt, skall på Kongl. Maj:ts särskilda pröfning bero, huru kontrollen vid bryggeriet må anordnas och huruvida kontrollkostnaden skall helt och hållet eller till en del bestridas af tillverkaren.

§ 63 (= § 49 i föregående förslaget).

Denna förordning träder i kraft den 1 Oktober 189 ; dock att tillsättning af öfverkontrollörer, kontrollörer och tillsyningsmän skall för det tillverkningsår, som sagde dag tager sin början, derförut ske i enlighet med denna förordning, som jemväl före den 1 Oktober 189 må tillämpas beträffande ej mindre anmälningar och tillståndsbevis för rörelse, som under nämnda tillverkningsår skall ega rum, än äfven beträffande besigtning och godkännande af bryggerier; skolande för bryggeri, som under Oktober månad 189 skall vara i gång, fabriksanmälan göras minst sextio dagar förr, än krossning af skattepligtigt malt må ega rum.

På det samtliga bryggerier, hvilka äro afsedda att efter den 1 Oktober 189 vara i gång, må kunna derförut undergå besigtning samt godkännas, vill Kongl. Maj:t förordna särskilda personer att före sagde dag utöfva den befattning, som enligt denna förordning tillkommer öfverkontrollör.

Förslag
till
Ordningsstadga för bryggerierna i riket.

Art. I. Om kontrolltjenstemännen.

§ 1 (= § 1 i föregående förslaget).

§ 2 (= § 2 i d:o d:o).

§ 3 (= § 3 i d:o d:o).

§ 4 (= § 4 i d:o d:o).

§ 5.

Tillsyningsman antages vara bosatt i närheten af det bryggeri, som står under hans inseende. Är han af sjukdom eller annan anledning hindrad att fullgöra sin befattning, anmäla han det ofördröjligen hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som förordnar om befattningens upprätthållande. Vid hastigt påkommande förfall må tillsyningsman förordna annan pålitlig person i sitt ställe; göra dock anmälan derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfverkontrollören. Då tillsyningsman förordnas eller ombyte af tillsyningsman sker, underrättas Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverkontrollören.

§ 6.

1. Tjenstgöringsarfvide eger kontrollör eller tillsyningsman utbetomma hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för en månad i sender eller vid tjenstgöringstidens slut, dock må slutliqvid ej ske förr än vederbörande öfverkontrollör eller kontrollörens eller tillsyningsmannens efterträdare vid

bryggeriet meddelat intyg, att kontrollören eller tillsyningsmanen redovisat kontrolleffekterna och aflemnad sin dagbok.

2. Der tillverkaren tillhandahåller kost, erhåller han hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ersättning enligt räkning, som vitsordas af kontrollören, och minskas med samma belopp det kontrollören tillkommande arfvode.

§ 7.

Öfverkontrollörer, kontrollörer och tillsyningsmän lyda under chefen för Kongl. Finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå och äro pligtige att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, han å embetets vägnar meddelar.

§ 8.

Gör kontrollör eller tillsyningsman sig skyldig till oredlighet, oskicklighet, opålitlighet eller liknöjdhet eller underlåter han att efterkomma de föreskrifter, öfverkontrollören honom i tjensten meddelar, ege denne att skilja honom från utöfningen af befattningen och att förordna annan tjenlig person att bestrida denna, intill dess Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som genast bör om åtgärden underrättas, i ämnet beslutit.

Art. II. Om byggnader och redskap vid annat bryggeri än svagdricksbryggeri samt vissa tillverkaren åliggande skyldigheter.

§ 9 (= § 8 i föregående förslaget).

§ 10 (= § 9 i d:o d:o).

§ 11 (= § 10 i d:o d:o).

§ 12 (= § 11 i d:o d:o).

§ 13 (= § 12 i d:o d:o).

§ 14 (= § 13 i d:o d:o).

§ 15.

Tillverkaren åligger att sjelf eller genom ombud närvara vid den besigtning af bryggeriet, som omnämnes i § 21 af denna ordningsstadga.

§ 16 (= § 15 i föregående förslaget).

§ 17 (= § 16 i d:o d:o).

§ 18 (= § 17 i d:o d:o).

§ 19 (= § 18 i d:o d:o).

Art. III. Om kontrollen vid andra bryggerier än svagdricksbryggerier.

§ 20 (= § 19 i föregående förslaget).

§ 21 (= § 20 i d:o d:o).

§ 22 (= § 21 i d:o d:o).

§ 23 (= § 22 i d:o d:o).

§ 24.

Kontrollören etc. (= § 23 i föregående förslaget) — — — föreskrifterna i §§ 20—22 i förordningen etc.

§ 25 (= § 24 i föregående förslaget).

§ 26 (= § 25 i d:o d:o).

§ 27.

Yppas misstanke etc. (= § 26 i föregående förslaget) — — — föreskriften i § 19 i förordningen angående beskattning af maldrycker.

§ 28.

Försegling och etc. (= § 27 i föregående förslaget) — — — stadgandet i § 22.

§ 29 (= § 28 i föregående förslaget).

§ 30 (= § 29 i d:o d:o).

§ 31 (= § 30 i föregående förslaget).

§ 32 (= § 31 i d:o d:o).

§ 33 (= § 32 i d:o d:o).

§ 34.

När malkrossning etc. (= § 33 i föregående förslaget) — — — som omnämnes i § 30 med uppgift tillika (= § 33 i föregående förslaget.)

§ 35 (= § 34 i föregående förslaget).

§ 36 (= § 35 i d:o d:o).

§ 37 (= § 36 i d:o d:o).

§ 38 (= § 37 i d:o d:o).

§ 39 (= § 38 i d:o d:o).

§ 40 (= § 39 i d:o d:o).

§ 41 (= § 40 i d:o d:o).

§ 42 (= § 41 i d:o d:o).

Art. IV. Om svagdricksbryggerier och tillsynen vid dem.

§ 43.

Anteckning i bryggjournalen om vörtens extrakthalt verkställas omedelbart efter vörtens profning och bestyrkes af tillsyningsmannen eller vittnet. Öfriga anteckningar verkställas före kl. 10 f. m. hvarje dag om uppgifter, som för föregående dag böra införas.

I den mån bryggjournalen fullskrifves, skall tillverkaren sida efter sida hopsummera och till nästa sida öfverföra såväl beloppet af det inmäskade maltet som myckenheten af det tillverkade svagdrickat.

Då tillverkningen för tillverkningsåret upphört, skall tillverkaren afsluta och underskrifva journalen, som öfverlemnas till tillsyningsmannen.

§ 44.

Tillsyningsmannens åligganden äro: att efter erhållet förordnande infinna sig vid bryggeriet och enligt de närmare anvisningar, som kontroll- och justeringsbyrå meddelar, anbringa kronans lås för viss del af redskapen; att noggrannt förvara nycklar, sigill och öfriga kontrolleffekter; att på kallelse infinna sig vid bryggeriet och fullgöra de åligganden, som i § 31 af förordningen angående beskattning af maltdrycker omförmälas; att bestyrka anteckningen i bryggjournalen om vörtens extrakthalt; att i öfrigt utöfva tillsyn vid bryggeriet och tillse att alla för kontrollen anbragta lås eller förseglingar befinna sig i oförändradt skick; att för detta ändamål åtminstone en gång i veckan besöka bryggeriet; att med uppmärksamhet följa tillverkningen och söka sätta sig in i förhållandena vid densamma så fullständigt, att han må kunna bedöma om undansnillning af vörten eger rum; samt att i öfrigt öfvervaka att gifna stadganden städse iakttagas.

För undersökning eger han taga prof såväl af vörten som af den tillverkade drycken.

§ 45.

Tillsyningsmannen ställe sig till efterrättelse de föreskrifter, som varda honom i och för hans befattning meddelade af vederbörande öfverkontrollör.

§ 46.

Öfver sina besök i bryggeriet före tillsyningsman dagbok, hvori antecknas dag och tid för besöket och hvad vid detsamma förekommit. Dagboken bör omsorgsfullt förvaras.

§ 47.

Om bryggeri eller redskap, som der begagnas, genom vådeld eller annan olyckshändelse förstöres eller väsentligt skadas, underrätte tillsyningsman ofördröjligen Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och öfverkontrollören.

§ 48.

Varder tillsyningsman aflöst af annan tillsyningsman, skall han till efterträdaren mot qvitto öfverlemna dagboken samt mottagna kontroll-effekter.

§ 49.

Begär tillverkare att erhålla tillträde till redskap, som är satt under lås, har tillsyningsmannen att anbringa lås för annan del af bryggeriredskapen.

§ 50.

Då tillståndsbevis återkallats eller eljest upphör att gälla, upphör äfven tillsyningsmans befattning vid bryggeriet, hvarvid han har att borttaga kronans lås från redskapen samt insända dagbok och bryggjournal till öfverkontrollören.

§ 51.

Hvarje gång öfverkontrollör besöker bryggeri, göre han anteckning i bryggjournalen derom samt om hvad han till rättelse och iakttagande anmärker och påbjuder.

§ 52.

Angående redovisning af kontrolleffekter gäller hvad som stadgas i ordningsstadgan för bränvinsbrännerierna i riket.

Denna ordningsstadga skall ega tillämpning från och med den 1 Oktober 189 . men må redan förut tillämpas beträffande anställande af kontrollörer och tillsyningsmän samt andra åtgärder, som afse tillverkning under det tillverkningsår, som börjar sagde dag.

MOTIV.

ATOM

Jemte det komitén i sitt den 11 December 1891 afgifna betänkande och förslag angående beskattning af maltdrycker yttrade, att, derest ökade statsbehof eller eftergift af eller lindring i skatter skulle göra anlitaudet af nya inkomsttitlar nödigt, beskattningen af maltdrycker vore en af dem, som dervid främst torde förekomma, erinrade dock komitén derom, att införandet af en sådan beskattning vore förenad med olägenheter, hvilka borde beaktas vid pröfning af de olika medlen för statsbehofvens fyllande; ty, utom det att skatten ju fördyrade en vara, som för mången, hvilken icke missbrukade densamma, blifvit så godt som en nödvändighetsartikel, måste den med skatten förenade kontroll medföra kostnader, besvär och obehag för varans tillverkare. Särskildt kämbart komne föreskrifterna att träffa innehafvare af mindre bryggerier, hvilka, så snart beskattning infördes, säkerligen i stort antal nödgades upphöra med sin rörelse af det skäl, att nödig kontroll för skattens upptagande icke låte sig anordnas utan så pass stora kostnader, att de mindre bryggerierna i allmänhet icke kunde bära äfven det lägsta belopp, som staten för kontrollkostnadernas betäckande måste utkräfvä af hvarje bryggeri.

Komitén, som ansåg *husbehofs-* eller *hembrygden* kunna och bära lemnas fri från skatt, omnämnde äfven att inom densamma ifrågasatts, om icke äfven *svagdricka* kunde undantagas från beskattningen. Dermed skulle vinnas, dels att en dryck, som, äfven om den icke alltid vore af helsosam beskaffenhet, dock för den stora arbetarebefolkningen kunde anses som en nödvändighetsvara, icke fördyrades, dels ock att de bryggerier, som endast tillverkade svagdricka, icke skulle erfordra samma kontroll som de öfriga. Komitén, som redan förut framhållit de med vörtbeskattningen förenade olägenheter, fann det dock med det föreslagna beskattningssystemet efter maltets vigt oförenligt, att inom samma bryggeri skulle få tillverkas både en skattepliktig och en skattefri vara, d. v. s. krossas såväl skattepliktigt som skattefritt malt. Ett sådant medgifvande skulle erfordra kontrollpersonalens ständiga närvaro till förhindrande att skattepliktigt malt krossades å den kross, som vore afsedd för det skattefria, samt att en skattefri

dryck, blandades med en skattepliktig. Skulle åter svagdrickat vara skattefritt, då det tillverkades af den ene, men skattepliktigt, då det tillverkades af den andre, komme ju detta att innebära en bestämd orättvisa mot den senare; men äfven i öfrigt vore förslaget betänkligt. En gräns mellan den skattefria och den skattepliktiga drycken kunde ju endast uppdragas genom fastställande af en viss procent, som den förra dryckens alkoholhalt ej finge öferskrida, men så länge drycken funnes till, påginge jäsningen och ökades alkoholhalten. Tillverkaren hade således icke i sin hand att bestämma denna. En samvetsgrann tillverkare föranleddes att hålla sin tillverkning inom en ej obetydligt lägre gräns än den lagliga; men icke så den mindre samvetsgranne. Särdeles vid mer aflägsset belägna bryggerier kunde det befaras, att tillverkningen komme att afse en dryck, hvilkens styrka öfverstege den bestämda gränsen. Ett sätt för lagens kringgående vore, att drycken sändes i handeln med hög extrakt- och låg alkoholhalt, helt färsk efter slutad hufvudjäsning, hvarefter alkoholhalten efter hand kunde utveckla sig. Utsändes drycken å buteljer, blefve det sannolikt omöjligt att bevisa, vid hvilket bryggeri den tillverkats. Komitén vore ej heller i tillfälle att uppgifva, huruledes en verksam och med ebulloskopets behandling förfaren kontroll skulle kunna anordnas. Då härtill komme, att den skatt, komitén föresloge, icke komme att med mer än $\frac{1}{2}$ eller $\frac{3}{4}$ öre för litern förhöja varans pris, trodde komitén att förslaget om skattefrihet för svagdrickat borde förfalla.

I åtskilliga af de utlåtanden, hvilka Kongl. Maj:ts Befallningshafvande afgåfvo öfver komiténs betänkande och förslag, erinrades derom, att svagdricka vore en nödvändighetsvara för kroppsarbetaren. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i *Hallands, Gefleborgs* och *Vesterbottens* län ansågo det önskligt, att svagdricka kunde fritagas från beskattning, men medgåfvo, att de af komitén anförda svårigheterna vore af den betydighet, att dylikt fritagande ej syntes kunna ega rum. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i *Göteborgs* och *Bohus* län ansåg det högeligen önskvärdt, att svagdrickat undantoges från beskattning eller ock att skatten sattes så låg, att någon afsevärd prisförhöjning ej följde.

Bestämdt afstyrkande yttrade sig Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i *Malmöhus* och *Norrbottens* län. Den förra länsstyrelsen antog, att prisförhöjningen skulle blifva 1 öre för liter svagdricka och att skatten för en arbetarefamilj, som förtärde 30 liter i veckan, således skulle utgöra 15 kronor 60 öre för år. Husbehofsbygden vore utan betydelse för städernas arbetare, hvilka voro hänvisade till svagdricka eller skummjolk. En stegring af priset å svagdricka skulle sannolikt öka priset jemväl å skummjolk. Den senare länsstyrelsen ansåg, att den, hvilken endast tillverkade svagdricka, borde

vara fri från skatten, men å andra sidan förbjudas att tillverka eller sälja andra maltdrycker. En erforderlig kontroll skulle kunna vinnas genom stadgande af höga böter, i hvilka åklagaren finge del. Om den, hvilken tillverkade öl, äfven tillverkade svagdricka, kunde honom medgifvas restitution af skatten för det malt, som till svagdrickat blifvit användt; och blefve svårigheterna för ett sådant ordnande af saken för stora, finge han inskränka sig till att endast tillverka öl.

Deremot ansågo Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i *Stockholms, Södermanlands* och *Jemtlands* län, att äfven hembrygden borde förbjudas. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Södermanlands län antog, att den komme att föranleda underslef, hvilka synnerligast i aflägsna landsorter voro svåra att upptäcka och tillintetgöra. Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jemtlands län ansåg den tillättna hembrygden komma att gifva upphof till försök att kringgå lagen.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i *Jönköpings, Elfsborgs* och *Örebro* län synas väl icke hafva delat åsigten om skattefrihet för svagdricka, men ansågo, att innehafvarne af de mindre bryggerierna skulle genom förslaget förhindras att utöfva sin rörelse eller inskränkas deri och att förslaget därför borde ändras.

Öfriga Kongl. Maj:ts Befallningshafvande — af hvilka de i *Skaraborgs* och *Kopparbergs* län yttrade sig emot all beskattning å maltdrycker — framstälde emellertid inga betänkligheter i fråga om svagdrickats beskattning.

Till finansdepartementet hafva dessutom inkommit tre skrifter, i hvilka framställs anmärkningar emot komiténs förslag till beskattning af maltdrycker. I den ena hafva Albert Dahlberg med flere, såsom komiterade för svagdricksbryggerarne inom Vestmanland, Södermanland och Nerike hufvudsakligen anført, att såväl svagdricksbryggerarne som de i svagdricksbryggerierna anställde arbetarnes existens i hög grad hotades, om förslaget trädde i kraft, och att för sådant fall hembrygd borde förbjudas. I de två andra skrifterna hafva dels Malmö Allmänna Nykterhetskomité dels Henrik Sjöström, enligt uppgift å Lunds stads nykterhetsvänners och arbetares vägnar protesterat mot all beskattning å svagdricka, emedan den utgjorde en ny skatt på ett nödvändigt näringsmedel, hvilken skatt drabbade ensamt arbetarebefolkningen; emedan den genast vållade, att ett stort antal mindre tillverkare af sådana maltdrycker, som hade högre näringsvärde och voro utan menlig inverkan på nykterheten, måste upphöra med sin handtering och lemna ruin för millionbryggerierna med deras starka bier; emedan såväl i städerna som i tätare befolkade trakter på landet och synnerligen vid alla stora fabriker all hembrygd redan hade upphört och bland arbetarebefolkningen ej kunde åter upptagas, och emedan följden af

småbryggeriernas upphörande blefve, att millionbryggerierna komme att upptaga tillverkning af svagdricka, men endast för att använda detta såsom ett medel att, synnerligen vid alla arbetslokaler och fabriker men äfven i hemmen, inarbeta sitt förderliga bier, hvilket för närvarande vore det, som mest af allt hotade nykterhetssaken i landet; hvarjemte uttalades den åsigt, att, om skatt på maldrycker infördes i landet, denna måtte likasom i Danmark beräknas efter dryckernas alkoholhalt och ej efter deras malthalt.

Sedan emellertid Riksdagen i skrifvelse den 30. April 1892 anhållit, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru på det mest praktiska sätt en gräns kunde bestämmas mellan svagdricka å ena sidan och starkare maldrycker å den andra, samt att Kongl. Maj:t på grund af sådan utredning ville vidtaga de förändringar i Kongl. förordningen den 24 Oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m., att en sådan gräns bestämdes, samt att handeln med svagdricka undandroges de inskränkande bestämmelser, som gälde för handeln med maldrycker i allmänhet, och ställdes i samma linie som handeln med de i § 8 af samma Kongl. förordning omnämnda dryckerna, har Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 23 sistlidne juli anbefallt Dess finansdepartements kontroll- och justeringsbyrå att med anledning af riksdagens skrifvelse afgifva underdånigt utlåtande i fråga om lämpligaste sättet för bestämmandet af en gräns mellan svagdricka, å ena, samt starkare maldrycker, å andra sidan.

I sitt den 8 nästlidne Oktober afgifna underdåniga utlåtande har byrån till en början erinrat, att mellan maldrycker af olika slag funnes hvarken i afseende på materialets beskaffenhet eller tillverkningssättet någon grundväsentlig skilnad i det alla brygdes af malt, humle och vatten och vid alla förekomme samma hufvudoperationer, nemligen mältning, vörtberedning och vörtens jäsning. Det i den erhålla vörten befintliga extraktet, som bestode delvis af jäsbart socker och delvis af icke jäsbara dextriner, betecknades vanligen till sin halt eller styrka i procent af vörtens vikt. Jäsningen, dervid det jäsbara sockret förvandlades till alkohol och kolsyra, åstadkommes derigenom, att den vid passande temperatur hållna vörten försattes med jäst. Det gäfves två arter af jäsning, nemligen öfverjäsning och underjäsning, af hvilka den förra fordrade en högre temperatur hos vörten, ginge vida fortare och afskiljde jästen på ytan af den jäsande vätskan, medan den senare eller underjäsningen åter förutsatte en låg temperatur hos vörten, försigginge mycket långsamt och afskiljde jästen på botten. Skilnaden mellan porter och öl, å ena sidan, och dricka, å den andra, vore att porter och öl tillverkades af en stamvört med jemförelsevis hög extrakt-halt, under det att dricka hade en stamvört med låg extrakthalt. Mellan bayerskt öl och iskällardricka, å ena, samt svensköl och fatsvagdricka, å

andra sidan, vore skilnaden, att de förra dryckerna vore underjästa men svensköl och fatsvagdricka i allmänhet tillverkade medelst öfverjäsning.

Minskningen af vörtens extrakthalt utgjorde 2,0665 vigtsdelar för 1 vigtsdel vunen alkohol eller, såsom det i bryggeritekniken helt enkelt sades, en vigtsdel alkohol i den färdiga drycken motsvarades af två delar bortjäst extrakt i stamvörten. Hos underjästa drycker plägade utjäsningsgraden vara någorlunda konstant vid samma tillverknings- och behandlings-sätt, men hos öfverjästa deremot vore den, då jäsningen försigginge vid högre temperatur och med större hastighet, ganska vexlande, så att bryggaren der kunde mindre förutsäga den slutliga produktens beskaffenhet. Hos öfverjästa maldrycker — och äfven hos andra fastän i mindre grad — inträdde derjemte en ganska märkbar förändring i alkoholhalten i mån som drycken blefve äldre. Öfverjästa drycker lagrades nemligen ej så länge som underjästa utan utsläpptes till konsumtion, långt innan de blifvit utjästa. Atskilliga anförda exempel visade, att under alla förhållanden svagdrickat underginge en mer eller mindre stark efterjäsning, tills den hunnit en kulminationspunkt, hvarefter alkoholhalten åter aftoge. Alkoholhaltens ökning berodde på många omständigheter såsom stamvörtens styrka och sammansättning, jästens beskaffenhet och mängd samt temperaturen och framträdde derföre olika i prof från olika bryggerier. Sedan den nått sitt maximum, måste den i följd af ättiksbildning åter aftaga. Af dessa förhållanden syntes klart, att alkoholhalten i svagdrickat vore en af många omständigheter beroende faktor. Anförda exempel visade, att den redan på fyra dagar kunde ökas från 0,59 till 1,81 likasom att den på samma tid kunde aftaga från 1,88 till 1,19. Här af framginge, att *alkoholhalten ensam icke kunde användas att skilja dricka från andra maldrycker.*

Den lemnade redogörelsen för efterjäsningen hos öfverjästa drycker ådagalade ock, att det icke ginge för sig att uppställa en viss alkoholhalt såsom gräns mellan alkoholsvagare och alkoholstarkare maldrycker, i fall man med bortseende från tillverknings-sättet skulle vilja sålunda klassificera maldryckerna. Det skulle nemligen mycket väl kunna hända, att en handlande, som ena dagen från ett bryggeri inköpte ett parti svagdricka, hvilket då verkligen vore en alkoholsvag dryck, utsatte sig för att begå lagbrott, när han ett par dagar senare åter sålde samma vara, hvilken under tiden, egaren ovetande och utan hans förvållande, undergått en så väsentlig förändring, att den blifvit en alkoholstark dryck. Faran, att en maldrycks alkoholhalt skulle genom efterjäsning öfverskrida den bestämda alkoholgränsen, blefve naturligtvis större, ju lägre denna gräns sattes. Mellan dricka och andra maldrycker funnes emellertid en bestämd gräns, bestående deri, att dricka under alla förhållanden brygdes af en svagare stamvört,

och då man genom bestämning af den färdiga dryckens både alkohol- och extrakthalt kunde beräkna stamvörtens styrka, skulle man kunna utgå från denna och säga, att drycker, hvilkas stamvört låge öfver en viss styrka, borde hänföras till öl, hvaremot de, hvilkas stamvört låge vid eller under samma styrka, borde hänföras till dricka.

Under framhållande, att den extrakthalt hos stamvörten, som sålunda skulle utgöra gräns mellan å ena sidan dricka och å andra sidan öl och öfriga maltdrycker, måste bestämmas så, att

1:o) alkoholhalten hos de maltdrycker, som enligt definitionen skulle anses som dricka, blefve så låg som möjligt, och

2:o) drycker, som för närvarande ginge under benämningen dricka, såvidt möjligt komme att fortfarande tillhöra denna klass,

samt med åberopande af åtskilliga maltdrycksanalyser föreslog *byrån 7 procents extrakthalt hos stamvörten såsom gräns mellan dricka och andra maltdrycker*. En dylik vört gäfve nemligen med 60 procents utjäsning en dryck med högst 2,6 volymsprocents alkoholhalt. Hos svagdricka komme sannolikt en så pass hög alkoholhalt högst sällan före, enär detta dricka mestadels brygdes af en vört af högst 6 procents extrakthalt och med i medeltal 43 procents utjäsning, hvarföre ock nästan allt fatsvagdricka, sådant det nu brygdes, komme att fortfarande räknas såsom dricka. För fatsvagdrickats skull vore således intet hinder att sätta extraktgränsen lägre, t. ex. till 6 procent. Det vore emellertid af vigt, att iskällardrickat, som i motsats till fatsvagdrickat vore hållbart, kunde komma att räknas till klassen dricka, och det vore derföre nödigt att sätta extrakthaltsgränsen så hög som möjligt. Då iskällardrickats stamvört mestadels varierade mellan 7 och 10 procents styrka, kunde väl gränsen synas låg, men för bryggaren funnes dock ingen svårighet att nedbringa vörtens styrka till 6 eller 7 procent och således drickats alkoholhalt till 2,5 volymsprocent eller derunder. Nämnvärdt lägre än till 6 eller 7 procents extrakt-halt vore ej lämpligt att sätta gränsen, bland annat derför att den malt-dryck, som erhöles ur allt för svag vört, blefve af dålig beskaffenhet och utan egentligt värde.

För bestämmande af stamvörtens styrka kunde egentligen endast användas *destillationsmetoden*, som, utom mycket noggranna resultat, isynnerhet i detta fall hade den väsentliga fördelen att samtidigt med alkoholhalten äfven gifva extrakthalten, hvilket ej vore fallet med någon af öfriga mera brukliga metoder. Efter lemnad redogörelse för den nämnda metoden vitsordades att, derest alla för försöket nödiga apparater vore i ordning och dryckens syrehalt ej så stor, att syran behöfde tagas i betraktande, kunde bestämningen af alkohol och extrakt på det nämnda sättet

utföras temligen hastigt. För utförandet förutsattes likväl förutom nödiga apparater och ett passande arbetsrum en viss vana vid finare vägning och vid afläsning af finare instrument, hvaremot förkunskap i kemi eller fysik ej i nämnvärd grad erfordrades. Hithörande operationer räknades helt visst till de lättare på ett kemiskt laboratorium, men kunde dock ej anförtrös åt alldeles oöfvade personer. Der ej kemister och kemiska laboratorier funnes att tillgå, torde här ifrågavarande undersökningar dock med lätthet kunna utföras på hvarje apotek.

Det funnes också ett annat sätt att bestämma alkoholhalten i en maltdryck, nemligen indirekt af förhållandet mellan dryckens egentliga vikt och egentliga vigten hos den genom afdunstning till $\frac{1}{3}$ af volymen från alkohol befriade och sedan med vatten till den ursprungliga volymen utspädda lösningen af extraktet. Ehuru denna metod i teoretiskt hänseende torde hvilat på riktiga grunder och för alkoholstarkare maltdrycker också visat sig lemna tillfredsställande resultat, gäfvade den dock vid svagdricka mindre goda utslag, beroende dels på svårigheten att bestämma egentliga vigten, vare sig med pyknometer eller areometer, med tillräcklig noggrannhet och dels derpå, att svagdricket lätt surnade och ofta nog vore grumligt, hvarigenom sjelfva beräkningsgrunden för svagdricka, som stått någon tid, blefve mindre riktig. Ehuru tiden ej medgifvit några utförliga försök att utröna vilkoren för metodens användbarhet vid svagdricka, visades dock, att skilnaden mellan den direkt bestämda alkoholhalten och den ur den s. k. attenuationen beräknade i många fall vore ganska stor.

Byrån ansåge sig härmed hafva visat, såväl

att dricka, definieradt såsom här ofvan, verkligen kunde skiljas från öl och öfriga maltdrycker genom en bestämning af dryckens stamvört,

som ock

huru en sådan bestämning under vanliga förhållanden kunde ske.

Sedan frågan härmed vore utredd ur teknisk synpunkt, återstode att tillse, huruvida det i praktiken vore möjligt att öfvervaka, att den sålunda föreslagna skilnaden mellan öl och dricka, om den blefve i lag bestämd, icke öfverskredes.

Till en början vore det tydligt, af hvad som anförts angående sättet att verkställa en maltdrycksanalys, att en återförsäljare, som hos en bryggare inköpte ett parti dricka, ej kunde sjelf kontrollera, att den vara, han erhöle, verkligen vore dricka, och det torde ej kunna ifrågasättas, särskildt

när man fäste afseende på hvilka personer i detta fall skulle blifva återförsäljare, att de för en dylik undersökning skulle anlita sakkunnig person. Återförsäljaren, som i första hand drabbades af ansvaret, skulle alltså nödgas nästan uteslutande lita på bryggarens uppgift. Utan att vilja be- tvifla, att bryggarna i allmänhet skulle söka rätta sig efter de nya för- hållandena och sträfva efter att tillverka ett dricka, som verkligen upp- fylde det i definitionen uppställda villkoret, måste man dock frukta, att i många fall återförsäljarna blefve utsatta för allt för stor risk att få böta för bryggarens försummelse eller okunnighet. Ännu förekomme nemligen säkerligen rätt många små bryggerier, hvilka sköttes af personer, som saknade alla förkunskaper, och som svårligen kunde bedöma, huruvida vörten hade den rätta styrkan eller icke. Äfven för polismyndigheterna, som skulle öfvervaka förordningens efterlefnad, blefve det säkerligen mycket svårt att fullgöra sina skyldigheter, om hela kontrollen skulle hvila på dem, ty sjelfva kunde de icke verkställa den behöfliga undersökningen af drickat, utan måste denna göras af en kemist. Annorlunda skulle förhållandet ställa sig, om bryggerierna kunde underkastas någon kontroll, hvilken skulle gå ut på att tillse, att vörten, när den sattes till jäsning, ej hade för hög extrakthalt. Till följd af de dryga kostnaderna kunde emellertid en sådan kontroll icke anordnas annat än i samband med en beskattning af malt- drycker.

För kontrollens genomförande vore det önskligt, att drickstillverk- ningen kunde förläggas till särskilda bryggerier, hvilket dock svårligen kunde påbjudas, eftersom flertalet, om ej alla, öl-bryggerier äfven tillverkade dricka, om också endast genom efterlakning. Det blefve således nöd- vändigt att anordna kontrollen något olika vid olika bryggerier. Ehuru det icke tillkomme byrån att afgifva något förslag angående de ändringar i det af komiterade afgifna förslaget, hvilka föranleddes af den nu ifråga- satta kontrollen å drickstillverkningen, ansåge sig dock byrån böra an- tydningssvis afgifva, huru sagda kontroll skulle kunna anordnas.

Hvad då först beträffade de bryggerier, som endast tillverkade dricka, borde det använda maltet vara skattefritt eller blott en helt obetydlig afgift, ungefär motsvarande kontrollkostnaderna, upptagas. Der- igenom vunnes, att bryggerierna sluppe anskaffa maltvåg och i många fall äfven kross, att kontrollen kunde anordnas enklare och för mindre kostnad samt att således en hel del bryggerier, som enligt komiterades förslag sannolikt finge nedläggas, fortfarande kunde bestå. Dricksbryggeriet skulle anmälas hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och dervid uppgift lemnas öfver de tider på året, då det vore ämnadt att hållas i gång; hvarjemte tillverkaren borde vara skyldig att viss tid, innan hvarje brygd företoges,

hos kontrollören anmäla den ungefärliga tiden, när vörten skulle kylas och försättas med jäst. Kontrollören skulle ej behöfva vara närvarande vid hvarje sådan operation utan blott vara skyldig att emellanåt på oregelbundet återkommande tider infinna sig för att tillse, att vörten ej hölle för hög extrakthalt. Kontrollören skulle ock vara berättigad att taga prof af den färdiga varan; profven kunde insändas till byrån för att der analyseras. Som tillverkaren egentligen icke hade något intresse af att brygga drickat starkare än medgifvet vore, skulle kontrollörens befattning kunna blifva ganska lättskött och således icke kräfva någon särdeles hög kostnad. På trakter, der både öl- och dricksbryggerier funnes, kunde tillsynen öfver de senare anförtrös åt kontrollörerna vid ölbryggerierna.

Vid bryggerier åter, som hufvudsakligen tillverkade öl, blefve det svårare att ordna förhållandena. Det läte sig icke göra att medgifva restitution af skatten för allt det malt, som användes till dricka. Ty, såsom förut omnämnts, uttoges vid många bryggerier, åtminstone under vintern, drickat nästan uteslutande såsom bi- eller efterprodukt till ölet, hvarvid det blefve omöjligt att med säkerhet bestämma, huru stor del af maltet användts till drickat; men i detta fall kunde tillverkaren mer än väl anses hafva fått sin valuta för den erlagda skatten redan i ölet. Kontrollören skulle därför i vanliga fall blott hafva att tillse, att den genom efterlakning erhållna dricksvörten ej hölle för hög extrakthalt och detta skulle, oaktadt hans arbete i bryggeriet derigenom icke särdeles mycket ökades, dock föranleda tätare besök derstädes, än komiterade tänkt sig, och sålunda hindra honom att i allmänhet tjänstgöra vid flera än två bryggerier samtidigt, hvarför i stället kontrollörsarfvodet sannolikt finge höjas något.

Vid en del ölbryggerier inställes ölbrygden under ett par, vid andra under tre à fyra månader på sommaren, och under denna tid tillverkade de endast dricka. Under tider, då sålunda endast dricka tillverkades vid ett ölbryggeri, torde intet hinder möta att låta denna tillverkning ske under samma villkor, som gälde för dricksbryggerierna, under förutsättning att bryggeriet fortfarande stode under tillsyn af kontrollör, som hade att öfvervaka, att intet öl under tiden tillverkades vid bryggeriet. Skulle slutligen någon bryggare vilja samtidigt mäskas särskildt för öl- och särskildt för dricksbrygd, hvilket dock icke torde komma att inträffa särdeles ofta, vore det kanske icke omöjligt att bevilja honom skattefrihet eller skatteafdrag för det till dricksbrygden använda maltet under särskilda villkor, deribland att dylik dubbel tillverkning allenast egde rum under kortare tider samt att tillverkaren ersatte kostnaderna för den ökade kontroll, som behöfdes för bryggeriets ständiga öfvervakning.

Genom kontrollens förläggande till bryggerierna blefve visserligen återförsäljarne fredade för ofrivilliga lagöfverträdelser, men polismyndighetens biträde blefve därför icke öfverflödigt, ty det tillkomme naturligtvis denna att tillse, det icke en handlande, som hade rättighet att sälja dricka, begagnade denna rättighet såsom täckmantel för smyghandel med öl. Polismyndigheten finge således i detta afseende samma åliggande, som nu tillkomme den i afseende å försäljningen af vin, i det att den skulle öfvervaka, att icke drycker af mera än 25 % alkoholhalt såldes under benämningen vin.

Denna tillsyn skulle i viss mån underlättas, derest det stadgades förbud att vid handel begagna benämningen dricka för drycker, beredda af en vört med större extrakthalt än den bestämda gränsen (7 %).

Vid utlåtandet fogades slutligen ett af byråingenjören A. G. Ekstrand, helsovårdsnämndens kemist Klas Sondén och ingenjören K. Edv. Peterson den 6 Augusti 1892 till Svenska nykterhetsförbundets centralkomité afgifvet utlåtande, deri yttrande meddelades, bland annat, angående användbarheten af ett par instrument för bestämmande af alkoholhalten hos jästa drycker, nemligen dels den i komiténs föregående betänkande omförmälda, af professoren Otto Pettersson och ingenjören R. Ekman konstruerade differentialalkoholometern, kallad komparatorn, dels ock ebullioskopet. Efter verkställd undersökning anfördes i utlåtandet, att då ett okritiskt handhafvande af komparatorn kunde medföra ej blott tidsutdrägt utan äfven — hvad värre vore — verkliga felresultat, så syntes undersökningar med komparatorn böra, i likhet med alla andra analytiska kontrollarbeten, uppdragas endast åt fullt sakkunniga, hvilka vore i stånd att beträffande apparatens fullgoda skick, likasom ock beträffande de erhållna resultaten, utöfva erforderlig kritik. Ett stort antal bestämningar med ebullioskopet hade utfallit ganska väl, under det att några visade differenser om cirka 0,1 å 0,2 ja till och med 0,26 procent. Bestämningarna hade i allmänhet utfallit för låga, hvarför den angifna korrektionen syntes vara för stor. Uppgiften hade icke varit att pröfva, huruvida en längre tids öfning skulle vara i stånd att möjliggöra ett exaktare arbete med ebullioskopet eller om feLEN vore af mera principiell natur, men så mycket framginge dock af undersökningarne, att, om noggrannare resultat skulle vinnas, så måste detta vara förenadt med ej ringa svårigheter. Den anmärkningen qvarstode äfven alltid mot detta instrument, att dess noggrannhet berodde af en riktig justering från början. Endast med ett fullt felfritt exemplar af instrumentet erhöles riktiga analysresultat.

Vid underdånig annälan af byråns utlåtande förordnade Kongl. Maj:t den 22 sistlidne Oktober, att komitén skulle åter sammanträda, för att dels

med anledning af byråns utlåtande taga under förnyad ompröfning den i komiténs den 11 December 1891 afgifna betänkande omhandlade frågan om drickats undantagande från beskattning, dels ock afgifva förslag till sådana ändringar uti och tillägg till de af komitén utarbetade författningsförslag, som kunde erfordras för beredande af skattefrihet för dricka, afvensom verkställa beräkning angående beloppet af den nedsättning, som af oinförmälda undantag från skattens tillämpning kunde föranledas i den uti betänkandet meddelade beräkning angående maltskattens afkastning.

I den redogörelse, som komitén i sitt förra betänkande lemnade för den utländska lagstiftningen i ämnet, hade komitén endast ringa tillfälle att fästa sig vid någon skilnad mellan beskattningen af de svagare och de starkare maltdryckerna. En sådan skilnad är i allmänhet främmande för den utländska maltdrycksbeskattningen. I Frankrike göres väl en skilnad på öl och svagdricka (*petite bière*), men hvad härom stadgas torde hafva till afsigt att reglera, huru många efterlakningar får tagas af *en* inmäskning, och ej att bereda skattefrihet för en vara. Beskattningen der i landet utgår för öfrigt efter redskapen och hvarje sådan beskattning är behäftad med sådana olägenheter, att komitén icke anser sig kunna förorda densamma. Såvidt man vet, fritaga icke de länder, som upptaga skatten efter vörtens mängd och styrka, de svagare dryckerna från beskattning. Någon sådan skilnad göres ej heller vare sig i Nordamerika, der hvarje maltdryck är underkastad enahanda skatt alldeles oberoende af dess styrka, eller i Norge, der skatten lägges å det korn, som stöpsättes, och der således skattefrihet för en viss sorts maltdryck svårligen kan genomföras.

I Tyskland, der skatten under olika former lägges å det malt, som användes för brygden, drabbar skatten lika allt malt, oafsedt till hvilken dryck det användes. Ej heller i Finland, hvarest skatten utgår efter vigten af det malt, som uppväges för krossning, göres härvid någon skilnad för den svagare eller starkare drycken. I Finland är emellertid det malt, som användes till hembrygd, fritt från beskattning, och i förordningen angående försäljning och utskänkning af maltdrycker stadgas i § 25, att *svagdricka*, åstadkommet genom hembrygd med biträde endast af eget husfolk eller tjänstehjon uti byggnader med vanlig inredning för hushålls-sysslor, får fritt försäljas, men hembrygdt öl deremot ej hållas till salu. Skilnaden mellan öl och svagdricka är dock ej uppdragen, och förhållandet lär vara (se Svenska bryggareföreningens månadsblad för Maj 1890 s. 167),

att der tillverkas och säljes, under benämning »Vaarinkalja», en dryck, hvilken beredd af de sänsta och billigaste materialier, som kunna fås, dock har en alkoholhalt, som i medeltal ej understiger fyra men till och med kan uppgå till fem volymsprocent och således i styrka är jemngod med ett ganska starkt öl. I Tammerfors lærer dock sådant hafva blifvit beifradt. Den finska lagstiftningen om hembrygd och svagdricka må därför snarare anses såsom ett varnande exempel än såsom en förebild för vår lagstiftning.

I Danmark åter är den svagare maltdrycken skattefri. I sitt förra betänkande har komitén redogjort för det system, som med den 1 Oktober 1891 infördes i nämnda land. Enligt detsamma är allt för afsalu tillverkad öl, som, när det utlemnas från bryggeriet, håller $2\frac{1}{4}$ vigtsprocent alkohol eller deröfver, skattepliktigt men öl af lägre halt skattefritt. Mera än 6 vigtsprocent alkohol får öl ej hålla. Intet öl får föras från bryggeriet, förr än det kan anses vara fullt färdigt för att användas. Skulle öl upprepade gånger hafva tidigare bortförts från ett bryggeri för att genom lagring å annan plats uppbringas till högre alkoholhalt än $2\frac{1}{4}$ procent, kan för framtiden en viss lagringstid föreskrivas för bryggeriet. Att utanför bryggeri, som tillverkar skattepliktigt öl, och de i förbindelse dermed stående öltappningsställen, i ändamål af varans försäljning, blanda skattefritt öl med annat öl eller med sprit, förbjudes, likasom all utspädning af skattepliktigt öl. Underslef söker man bekämpa genom utsättande af strängt ansvar, såsom böter intill 10,000 kronor eller fängelse i högst sex månader.

Kontrollen, som utöfvas af en inspektör och fem kontrollörer, biträdde af tullpersonalen och polismyndigheterna, måste ju afse så väl myckenheten af den skattepliktiga varan som beskaffenheten af hvarje tillverkad maltdryck. För undersökning af ölets alkoholhalt eger kontrollören när som helst uttaga två prof af hvarje slags öl. Det ena profvet undersökes på stället, men om undersökningen utfaller så, att bryggaren kan fällas till ansvar, och han dermed ej åtnöjes, insändes det andra profvet till kontrollmyndighetens laboratorium, hvars undersökning blir afgörande. Myckenheten af den skattepliktiga varan utrönes genom granskning af de böcker, tillverkaren skall föra.

Den danska beskattningslagen har nu varit tillämpad mer än ett år, under hvilket den fåtaliga kontrollpersonalen haft att utöfva tillsyn vid 45 bryggerier, som tillverkat skattepliktigt öl, och 275 bryggerier, hvilka endast tillverkat skattefritt öl. Af den förra sorten lågo 11 i Köpenhamn, 19 på öarne och 15 på Jutland. Af den senare sorten funnos 5 i Köpenhamn, 155 på öarne och 115 på Jutland. Vederbörande danska myndig-

heter anse sig nöjda med den kontroll, som egt rum, och hafva endast i synnerligen få fall beträdd någon tillverkare med svek. För ölets undersökning har man för det mesta använt destillationsmetoden och ej ebulloskopet, till hvilket man ej synes hafva hyst så stort förtroende.

I ett afseende har dock den danska beskattningen ej motsvarat förväntningarne. Man beräknade en inkomst af 4,200,000 kronor och har endast erhållit omkring 3,345,000 kronor. En brist har således uppstått till belopp af 855,000 kronor. Detta förhållande vill man förklara, dels dermed att tillverkarne före lagens ikraftträdande tillverkat och från bryggerierna bortfört en betydlig myckenhet öl, dels dermed att förbrukningen varit minskad under sommaren 1892, då allmänheten hyste fruktan för kolerafarsoten. Vål hade bränvinstillverkningen något ökats, men denna ökning kunde bero på åtskilliga tillfälligheter och torde icke angifva, att allmänheten i stället för öl använt bränvin. Det har dock från Danmark omtalats, att arbetare, som förut druckit bayerskt öl, efter beskattningens införande utbytt detsamma mot ett par supar bränvin, som i Danmark är lågt beskattadt, och s. k. »hvidtöl» d. v. s. svagdricka.

Den tid, den danska beskattningsslagen tillämpats, är emellertid för kort för att någon öfvertygande erfarenhet om dess verkningar ännu kan anses föreligga. Komitén har emellertid redan förut framhållit, att det danska systemet icke synes tillfredsställande och att, äfven om det kunde lämpa sig för Danmark, detsamma åtminstone icke passade för Sverige med dess vidsträckta område och stora antal bryggerier. Den kontroll eller kanske rättare frihet från kontroll, som utmärker detsamma, synes likasom inbjuda till underslef. Äfven om det stora flertalet af bryggare är hederligt och aktningvärdt folk, så lär det dock icke få antagas, att bland en så talrik kår skola helt och hållet saknas personer, hvilka vilja bereda sig vinning genom att undandraga sig beskattningen, och den täflan, som då kommer att uppstå mellan den aktningvärde industriidkaren och den mindre samvetsgranne, skall tilläfventyrs i mer eller mindre mån föranleda äfven den förre till underslef. Brist på kontroll å en tillverkningsskatt kan demoralisera hela industrien.

Jemte det beskattningen å de skattepligtiga dryckerna i Danmark icke i någon mån lämpas efter deras styrka, kan i öfrigt mot systemet anmärkas, att, då alkoholhalten hos öfverjästa drycker hastigt förändras, detsamma icke kan vara för näringsidkaren tillfredsställande.

Måhända kan den omständighet, att den starkare maltdrycken i Danmark är s. k. bayerskt öl, som är underjäst och en längre tid bör lagras, föranleda, att tillverkning af detsamma icke kan ske obemärkt. Huru förhållandet skulle gestalta sig i Sverige, är ovisst. Antagligen skulle från

bryggerier utgå öfverjästa drycker, hvilkas alkoholhalt derefter kunde utveckla sig.

Då komitén i sitt föregående betänkande lemnade en redogörelse för förfarandet vid tillverkning af maldrycker, framhöll komitén, hurusom vörtens styrka beror af vattnets mängd i förhållande till maltets och att af vörtens styrka åter beror det färdiga ölets beskaffenhet: en svag vört ger *dricka* och en stark vört ger *öl*. Detta har i det anförda utlåtandet närmare utvecklats af kontroll- och justeringsbyrån, som derjemte fullständigt visat, hurusom öfverjästa drycker utsläppas till förbrukning långt innan de blifvit utjästa, och att under alla förhållanden svagdrickat undergår en mer eller mindre stark efterjäsning, så att på få dagar dess alkoholhalt kan betydligt förändras. Skilnaden mellan svagare och starkare maldrycker ligger således i vörtens beskaffenhet men beror ingalunda af redskapen. Äfven med de enklaste redskap och underhaltigaste råämnen kan beredas en visserligen kanske icke så god eller hållbar men dock betydligt alkoholstark maldryck. Den häröfvan lemnade redogörelsen för förhållandet i Finland lemnar derpå ett exempel. Vid svagdricksbrygd lär det till och med vara vanligt, att, för besparing af bränsle och utrymme, vörten inbrygges betydligt starkare, än som afses, och att den före jästans tillsättande utspådes till den extrakthalt, som erfordras.

När det nu, enligt det komiten lemnade nådiga uppdrag, gäller att angifva sättet för uppdragande inom lagstiftningen af en gräns mellan starkare och svagare maldrycker, håller komitén lika med kontroll- och justeringsbyrån före, att densamma icke kan uppdragas med ledning endast af dryckens alkoholhalt. Komitén åberopar härför de skäl, hvilka blifvit förut anförda såväl af komitén (sid. 24) som af kontroll- och justeringsbyrån (sid. 26). Till dessa synes kunna läggas, att de instrument, hvilka angifvits såsom medel att med lätthet utröna maldryckers alkoholhalt, nemligen komparatorn och ebullioskopet, icke äro egnade att sättas i en icke sakkunnig persons händer, och att det senare ej är fullt tillförlitligt, enligt hvad som utvisas af sakkunniges yttrande (se sid. 32) och med hvilket erfarenheten från Danmark synes öfverensstämma. Komitén är vidare ense med kontroll- och justeringsbyrån derom, att en sådan gräns, om den skall uppdragas, icke kan fotas på de vexlande benämningarne hos de olika dryckerna, utan bör uppdragas enligt stamvörtens extrakthalt; men huru teoretiskt riktig denna skilnad än är, har dock komitén funnit tillämpningen af densamma inom lagstiftningen möta åtskilliga svårigheter, på sätt komiténs arbete nogsam utvisar.

För den händelse således att, efter vörtens extrakthalt, skall uppdragas en gräns mellan olika maldrycker i syfte att påföra de starkare en beskattning, från hvilken de svagare åter skola befrias, synes kunna ifrågasättas, huruvida icke, då en del af kontrollen kommer att anknyta sig vid en undersökning af vörtens extrakthalt, skäl vore att helt och hållet grunda maldrycksbeskattningen på vörtens beskaffenhet sålunda, att all vört undersökes, vissa saccharometergrader lemnas skattefria och en högre skatt åter påföres hvarje grad, som öfverskrider de frigifna. Ett sådant system skulle medgifva tillverkning inom ett och samma bryggeri af både skattepliktig och skattefri vara, någon skatteförsnillning genom sammanblandning af olika maldrycker skulle icke kunna ifrågakomma och systemet skulle kraftigt motverka bruket af de starkare ölsorterna. Tyvärr lär dock den kontroll, som detsamma kräfver, vara allt för dyrbar för att systemet skall kunna införas i ett land med vidsträckt område och stort antal små bryggerier. I samma mån som drygare afgifter på de starkare ölsorterna skulle föranleda användande af svagare sådane, skulle kronan kanske icke hafva mycket i behåll, sedan kontrollkostnader guldits. Sättet skulle äfven sannolikt visa sig förhatligt för tillverkarne af skattepliktig vara, ty, ju högre afgift hvarje beskattad saccharometergrad hade att bära, af dess större betydelsehet vore det, om genom ett mer eller mindre noggrannt instrument och mer eller mindre skarp afläsning, undersökningen komme att visa en grad mer eller mindre. Föreställningen om att afprofnigen kunde ske olika vid olika bryggerier kunde icke gerna annat än hos tillverkarne alstra missnöje. Vid sådant förhållande och då det nådiga uppdraget icke antyder tanke på öfvergifvande af det beskattningssystem, som legat till grund för komiténs förra förslag, har komitén trots sig icke böra frågå dess grundtanke, hvilken synes innebära större fördelar än de andra system, som utomlands tillämpas.

Då komitéen alltså enats om att med vidhållande af de grunder, på hvilka komiténs föregående förslag hvilat, söka jemka detta, så att skattefrihet medgifves maldrycker, hvilkas stamvört icke uppgår till ett visst procenttal, framställa sig frågorna: hvilken procent bör utgöra gränsen mellan de skattefria och de skattepliktiga dryckerna? huru skall kontrollen kunna ordnas vid de bryggerier, hvilka tillverka såväl starkare som svagare maldrycker? och hvilken kontroll skola de bryggerier, som endast tillverka skattefri vara, underkastas?

Af de talrika analyser rörande stamvörteus extrakthalt, hvilka varit för kontroll- och justeringsbyrån tillgängliga, har byrån gjort följande sammanställning:

*Förordn. §
2 mom. 2.*

Dryckens slag.	Antal analyser.	Stamvörtens styrka.		
		Medeltal.	Högt.	Lägst.
Porter	18	18.52	23.03	14.79
Bäjärskt öl	174	13.92	18.40	10.52
Pilsner-öl	31	11.92	14.26	7.44
Iskällardricka	39	8.47	11.42	5.29
Svensköl	17	12.26	18.43	6.73
Svagdricka {äldre analyser	16	6.27	8.80	4.11
nyare >	52	4.96	7.39	2.96

Häraf framgår att, derest 5, 6, 7 eller 8 procents extrakthalt hos vörten bestämmes såsom gräns mellan starkare och svagare maldrycker, den svagare sorten omfattar:

- vid 5 procent endast svagdricka,
- vid 6 procent svagdricka och något iskällardricka,
- vid 7 procent svagdricka, iskällardricka och svensköl samt
- vid 8 procent nämnda drycker jemte pilsneröl.

Det framgår vidare, att alla sorter nu brukligt svagdricka icke kunna fritagas utan att gränsen sättes vid 8 procent, i hvilket fall åtskilliga sorter af pilsneröl falla inom de svagare dryckernas klass, samt att gränsen omöjligt kan tagas så vid, att densamma omfattar alla sorter iskällardricka och svensköl.

Vid betraktande af ofvan anförda förhållanden har komitén särskildt fäst sig vid talen 5 eller 7, hvaremot 6 procent icke ansetts erbjuda särskilda fördelar. För extrakthaltens bestämmande till 7 procent har talat, att de lättare sorterna af buteljdricka såsom iskällardricka, lagerdricka eller pilsnerdricka då skulle räknas till den svagare, skattefria sortens maldrycker, hvarigenom kunde vinnas, att dessa lätta och helsosamma drycker skulle ställa sig jmförelsevis billigare än det starkare ölet och således kunna mera uttränga detta ur förbrukningen. Det har till och med ifrågasatts, att genom ett jmförelsevis billigare pris å lättare buteljdricka, detta kunde ur förbrukningen undantränga det mindre sunda svagdrickat.

Då komitén emellertid bestämt sig för att förorda en stamvört af fem procents extrakthalt såsom den starkaste vört, som kunde undgå beskattning, har det skett i första rummet derföre, att derigenom uppdrages en i praktiken lättare skönjbar gräns, enär i så fall skattefrihet endast

tillkommer *svagdrickat*, hvilket just i den framställning, som gaf anledning till kontroll- och justeringsbyråns utlåtande, betecknades såsom den dryck, som borde skiljas från andra maldrycker, men sådan frihet icke tillkommer svensköl eller buteljdricka, af hvilka eljest vissa arter skulle vara skattefria och andra beskattade. Förestående tabell utvisar, att svagdrickat enligt nyare analyser i medeltal har lägre extrakthalt än fem procent, och en erfaren svagdricksbryggare har meddelat, att nämnda procenttal angifver en lagom styrka hos vörten för vanligt fatsvagdricka. Att i Stockholm detta tillverkas af en ännu svagare vört är komitén äfven bekant. Om man anser att svagdricka är för den stora arbetarebefolkningen en nödvändighetsvara, som icke bör fördyras, så kan det dock icke sägas att buteljdricka är något, som i stort utgör föremål för arbetarebefolkningens förbrukning. Tvärt om torde buteljdricka få anses såsom en finare vara, som lämpar sig för beskattning. Det må äfven kunna befaras att, om gränsen sättes så hög att vissa sorter buteljdricka undgå beskattning, förbrukningen af dessa sorter skall något undantränga de starkare sorterna buteljdricka och möjligen i någon mån ölet, till minskning af den statsinkomst, som med beskattningen afses. Då, såsom längre fram visar sig, komitén icke kunnat föreslå sådana bestämmelser, att vid samma bryggeri må kunna tillverkas såväl skattefri som beskattad vara, är det af stor betydelse för innehafvarne af de bryggerier, der tillverkningen af maldrycker beskattas, att icke deras täflan med de bryggerier, hvilka äro från beskattningen frigtagna, göres allt för ojemn genom att omfånget för de senares verksamhet öfver höfvan utvidgas. Det må ej heller förbises, att anledningen till Riksdagens framställning om uppdragande af en gräns mellan svagdricka och andra maldrycker var, att i handeln tillgången å den förra drycken skulle underlättas och å de senare försvåras, och för detta ändamål är det af vigt att skilnaden uppdrages så, att den i det dagliga lifvet icke varder alldeles oskönjbar, såsom förhållandet skulle blifva, om den lägre klassen kom att omfatta buteljdricka, som blott genom alkohol- och extrakthalt men knappt i smak skiljer sig från pilsneröl.

Komitén har i anledning häraf trott sig kunna bestämma *svagdricka såsom en maldryck, hvars stamvört ej har högre extrakthalt än fem procent.*

Derest det malt, som användes till svagdricka, undantages från beskattning, kräfva rättvisa och billighet, att den bryggare, hvilken tillverkar såväl svagdricka som starkare maldrycker, icke har att erlægga skatt för det malt, som användes till svagdricka. Härför kan man tänka sig tre olika former, nemligen

1:o att tillverkaren icke påføres skatt för det malt, som uppväges för tillverkning af svagdricka,

2:o att han erhåller restitution af skatten för det malt, som antages vara användt till svagdricka, eller

3:o att tillverkaren tillåtes att skattefritt tillverka svagdricka endast då tillverkningen af andra maltdrycker ligger nere.

I första fallet eller att den, hvilken tillverkar såväl svagdricka som starkare maltdrycker, icke skulle påföras skatt för det malt, som afses för tillverkning af svagdricka, erfordras tillsyn derå, att det sålunda för svagdrickstillverkning använda maltet verkligen dertill användes och icke begagnas för tillverkning af skattepliktig vara, äfvensom derå, att det tillverkade svagdrickat icke genom blandning med en starkare maltdryck användes till beredande af en skattepliktig vara. Att det för tillverkaren skulle vara fördelaktigt att med användande af skattefritt malt bereda en starkare skattepliktig vara och således undgå hela eller en del af skatten för densamma, torde icke behöfva vidare utvecklas. Just detsamma sker ock, då en skattefri vara blandas med en skattepliktig i det förhållande, att den erhållna blandningen ernär sådan styrka, som betingar skatt. Om t. ex. en tillverkare, som vill framställa 100 hektoliter af en maltdryck utaf 10 procents extrakthalt hos stamvörten, härför sammanblandar 50 hektoliter öl af 15 procents extrakthalt med 50 hektoliter svagdricka af 5 procents extrakthalt hos stamvörten, och han för denna senare vara undsluppit tillverkningskatt, så undgår han ju att erlægga sådan skatt för ungefär fjerdedelen af det malt, som erfordrats för framställande af den erhållna drycken. Kontrollpersonalens uppgift blir således ganska omfattande och besvärlig. Kontrollör måste ständigt närvara i bryggeriet, ja i ett större sådant, der arbete pågår dag och natt, skulle han behöfva tjenstgöra äfven om natten. För ombyte af kontrollör skulle då behöfvas tre personer vid hvarje bryggeri och de derined förenade kostnaderna skulle uppgå till betydande belopp; men hur trägen kontrollpersonalens närvaro än vore, skulle den dock icke bereda samma trygghet, som enligt komiténs förslag erbjudes af den sjelfregistrerande vägen. Af dessa skäl anser sig komitéen icke kunna förorda, att den, hvilken samtidigt tillverkar såväl svagdricka som andra maltdrycker, må få åtnjuta skattefrihet för det malt, som användes till svagdricka.

Att, såsom i det andra fallet tänkes, medgifva tillverkaren restitution af skatten för det malt, som antages vara användt till svagdricka, torde icke låta sig göra. Kontroll- och justeringsbyrån har redan erinrat, att vid många bryggerier drickat uttages nästan uteslutande såsom bi- eller efterprodukt till ölet och att det härvid blir omöjligt att med säkerhet bestämma, huru stor del af maltet användes till dricka; men äfven andra invändningar kunna framställas. Då svagdricka kan vara af olika styrka, blefve det ej fullt rättvist att medgifva ett och samma restitutionsbelopp

för samma mått svagdricka. Bestämdes restitutionsbeloppet under antagande af fem procents extrakthalt hos stamvörten, komme det nog icke att saknas de, hvilka genom att tillverka den möjligast svaga produkt, som kunde afyttras, visste att förtjena på restitutionsbeloppet. Ville man åter undersöka hvarje brygd svagdricka, för att utröna extrakthalten hos stamvörten, blefve detta både dyrbart och omständligt, helst någon uppmätning af varans myckenhet naturligtvis äfven måste ske. Det är visserligen sannt att restitution föreslås vid export af maltdrycker, men utförsel deraf förekommer mer sällan och kan antagligen ej omfatta andra maltdrycker än sådana, för hvilkas tillverkning åtgått minst det mått malt, som tagits i beräkning vid restitutionsbeloppets bestämmande.

Beträffande det tredje fallet, så ifrågasätter visst icke komitén annat, än att den bryggare, hvilken upphört att tillverka öl, må få idka skattefri tillverkning af svagdricka under den kontroll, som för tillverkarne af svagdricka kan varda föreskrifven, dock under förutsättning att inom bryggeriet icke finnes qvar starkare maltdrycker eller vört för sådane. Funnes starkare maltdrycker eller vört, hade man ju alltid anledning att befara blandningar. Just till förekommande af sådane föreslår komitén i § 28 det stadgande att i svagdricksbryggeri icke får finnas starkare maltdrycker än svagdricka. Detta förbud kommer emellertid att i nästan alla fall hindra dem, hvilka tillverka öl, att idka *skattefri* tillverkning af svagdricka. Att tillverka svagdricka förmenas dem dock icke, ty af det malt, för hvilket de betalt skatt, få de tillverka hvilken jäst dryck de vilja.

Det är redan nämndt, att bryggare kunna med äfven de enklaste redskap tillverka en ganska alkoholstark maltdryck. Finge de personer, hvilka anmäla sig till idkande af skattefri tillverkning af svagdricka, bedrifva sin verksamhet utan tillsyn, kunde de tillverka och utsända en hastigt färdig maltdryck af ganska hög alkoholhalt. För närvarande, då maltdryckstillverkningen är fri från skatt, ega de ej anledning dertill, men om tillverkningen af starkare maltdrycker beskattas, skall det säkerligen finnas ganska lönande att under benämningen svagdricka afyttra en dryck, som dock rätteligen borde hänföras till ölet, men hvilken, såsom tillverkad skattefritt, kunde säljas till billigare pris eller med större fördel. Täflan mellan tillverkarne och önskan att tillmötesgå köparens fordringar kunna ock innebära en sådan anledning. Kommer härtill att, som i Riksdagens skrifvelse den 30 sistlidne April ifrågasättes, handeln med starkare maltdrycker omgärdas med ganska inskränkande bestämmelser, men s. k. svagdricka får säljas eller utskänkas utan iakttagande af andra villkor än de, som nu gälla för handeln med kaffe m. m., varder afsättningen af den omförmälda sortens maltdryck högst betydande till förlust för statskassan och skada för arbetarebefolkningens moraliska

*Förordn. §§
25—33, Ord-
ningsstadg.
art. 4.*

tillstånd. Härmed torde vara visad nödvändigheten af att underordna äfven tillverkningen af den skattefria drycken en kontroll, som dock hufvudsakligen endast har att tillse att vörten till den dryck, som tillverkas, icke har högre extrakthalt än fem procent.

Ehuru den nämnda kontrollåtgärden synes ganska enkel, erfordrar den dock lika om ej större verksamhet af kontrolltjenstemannen än tillsynen å de skattepligtiga bryggerierna, der hans befattning underlättas genom den sjelfregistrerande vågen. I de större bryggerierna är tillverkaren äfven underkastad uppsigt af en större arbetspersonal, af hvilken han icke kan vilja göra sig beroende genom dess kännedom om något underslef, då deremot den mindre tillverkaren, som endast biträdas af sitt husfolk, icke behöfver hysa samma betänklighet. Svårigheten torde icke vara stor att, allra helst i en aflägsen landsbygd, i smyg tillverka en öfverjäst, stark maltdryck, som inom få dagar kan utsändas från bryggeriet.

Inom komitén har föreslagits, att den kontrolltjensteman, som har tillsyn vid svagdricksbryggeri, skulle, aflönad med visst belopp i veckan under den tid, tillverkningen vid bryggeriet pågår, hafva till skyldighet att då och då på obestämda tider infinna sig vid bryggeriet för att pröfva vörten. För underlättandet häraf skulle hvarje brygd hos honom anmälas.

Komiténs flertal har dock icke funnit detta innebära erforderlig trygghet, på samma gång det ej heller ställer arfvodet i mer direkt förhållande till det arbete, som af kontrolltjenstemannen kräfvcs. Förhållandet inom svagdricksbryggerierna är, att tillverkningen icke (om ej såsom ett rent undantag) pågår dag efter dag utan, allt efter förhållandena, en, två, tre eller fyra dagar i veckan. För lösning af frågan tänker sig komitén kunna tillämpa det tillvägagående, komitén i sitt föregående betänkande (sid. 73) och § 48 i det dit hörande förslaget, motsvarande § 62 i nuvarande förslag, tänkt kunna användas vid mindre bryggerier. Komitén föreslår derföre att någon del af redskapen sättas under kronans lås, hvilket kontrolltjenstemannen på anmälan har att för hvarje brygd borttaga, hvarefter han har att inställa sig för att pröfva vörten och åter anbringa kronans lås för redskapen. Endast på så vis torde en betryggande kontroll kunna vinnas, och om härvid tjenstemannens arfvode bestämmes för hvarje brygd, vid hvilken hans verksamhet påkallas, till 3 kronor, att af tillverkaren gäldas, kommer arfvodet att lämpas efter arbetet, på samma gång tillverkaren föränlåtes ordna sin verksamhet så, att tillverkningen för hvarje gång kan bära kontrollkostnaden, hvarvid således hvarje föreskrift, att ett minimibelopp malt bör afverkas, varder onödig. Det nämnda beloppet är icke större än att, enligt hvad jemväl en tillkallad innehafvare af mindre bryggeri förklarar, en vanlig brygd kan bära detsamma. Att åter låta kronan gälda

kontrollkostnaden, huru liten tillverkningen än vore och huru ofta kontrolltjenstemannens närvaro påkallades, synes icke tillrädligt och ej heller, i betraktande af den förmån skattefriheten innebär, nödigt.

Brygges ej under en hel kalendervecka, bör tillverkaren ersätta tillsyningsmannens besvär med tre kronor.

Den omständighet, att vörten till hvarje brygd pröfvas af kontrolltjenstemannen, medför den väsentliga fördel, att tillverkaren icke behöfver ansvara för afprofningens riktighet. Annorlunda ställer sig förhållandet, om tillsyningsmannen endast har att tillfälligtvis afprofva extrakthalten hos vörten vid en eller annan brygd. Det blefve då tillverkaren, hvilken vore ansvarig för att vörten icke erhöle högre styrka än den lofliga, och om vid kontrolltjenstemannens besök vörten funnes ega högre extrakthalt än fem procent, föreläge ett försök till skatteförsnillning, som för tillverkaren måste medföra ansvar af åtminstone mer eller mindre dryga böter förutom möjligen redskapens förlust. Det synes emellertid komitéen svårt och olämpligt att ålägga svagdrickstillverkarne, hvilka oftast torde vara mindre erfarna i bryggeritekniken, ett sådant ansvar.

Då den kontrolltjensteman, hvilken anställes vid svagdricksbryggeri, såväl till sin verksamhet som till sin aflöning komme att skilja sig från den kontrollör, som anställes vid bryggeri, der beskattad tillverkning eger rum, har komitéen ansett honom äfven böra erhålla en annan benämning och derföre föreslagit, att han måtte benämnas *tillsyningsman*. Han bör tillsättas af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, der anmälan om rörelsens bedrivande följaktligen måste göras, men innan förordnande meddelas bör angående tillsyningsmans lämplighet och skicklighet yttrande inhemtas af öfverkontrollören. För att tillsyningsmannen må kunna nöja sig med det ifrågasatta låga arfvodet, erfordras att han är bosatt i närheten af bryggeriet. Der närboende person icke kan förordnas, erfordras någon förhöjning af arfvodet och sådan skulle ju äfven annorledes kunna af särskild anledning påkallas. Enligt förslaget eger derföre Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att höja arfvodet öfver tre kronor högst till fem kronor för hvarje brygd. Ehuru kontrollkostnaden ansetts böra gäldas af tillverkaren, har det dock icke ansetts lämpligt, att uppgörelsen sker direkt mellan tillverkare och tillsyningsman, utan föreslås, att den senare får uppbära sin aflöning hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, till hvilken den förre har att inbetala beloppet. Det finnes naturligtvis intet hinder för att samme person kan vara både kontrollör vid ölbryggeri och tillsyningsman vid svagdricksbryggeri, men någon förändring i arfvodet för ena eller andra befattningen synes ej deraf böra föranledas, i betraktande af de olika grunder, efter hvilka godtgörelsen beräknas, och arfvodets låga belopp.

Tillverkarens skyldighet blir att anmäla brygden hos tillsyningsmannen, att angifva den tid, då vörten kan afprovas, samt att om brygden verkställa vissa anteckningar i en bryggjournal, som erfordras dels för att sätta de högre kontrollmyndigheterna i tillfälle att följa tillvägagåendet vid bryggeriet dels ock för erhållande af en tillförlitlig statistik öfver åtgången af maltdrycker och användningen af malt dertill. Derjemte måste han underkasta sig vissa inskränkingar i sin verksamhet, såsom att icke få i bryggeriet förvara eller införa socker eller starkare maltdrycker samt att ej heller idka handel med andra maltdrycker än svagdricka. Dessa inskränkingar äro nödiga för att förebygga blandning af starkare maltdrycker med svagdricka, tillsättning af socker till den undersökta vörten i ändamål att erhålla högre alkoholhalt eller annat svek.

Tillsyningsmannens skyldighet är att afprova hvarje vört, men om han försummar denna sin skyldighet, får dock brygden icke förderfvas; och medgifves derföre tillverkaren rättighet att för det nämnda, antagligen ytterst sällan förekommande fallet, sjelf efter två timmars väntan få afprova vörten i närvaro af ett tillkalladt vittne.

*Förordn. §§
46—48.*

Uppkomsten af ett särskildt slags bryggerier, der till salu afverkas endast svagdricka, betingar särskilda ansvarsbestämmelser för innehafvarne af dessa bryggerier, och har komitén härvid trott att bötesbeloppen, i betraktande af svagdricksbryggarnes mer begränsade tillgångar, kunna något ned sättas under de belopp, som för andra tillverkare äro föreslagna. I § 48 meddelas förbud mot sammanblandning af skattefri maltdryck med annan maltdryck.

För den omflyttning eller ändring af vissa §§, som erfordrats, torde någon närmare redogörelse ej vara nödig.

Den korta tid, inom hvilken det ansetts att komiténs ifrågasarande arbete borde vara färdigt, har icke medgifvit insamlandet af annat statistiskt material än det, som låg till grund för de tabeller, hvilka fogades vid föregående betänkande. Redan i detta hade komitén emellertid på anfördt skäl yttrat misstanke derom, att de erhållna primäruppgifterna icke i allo voro riktiga. Det gälde då tvifvel om det belopp, till hvilket tillverkningen af maltdrycker, svagdrickat undantaget, skulle uppgå. Sedermera har i en facktidskrift framhållits, att i några uppgifter den erhållna kvantiteten svagdricka icke öfverensstämmer med den uppgifna maltåtgången. Komitén har dock icke med anledning af denna anmärkning tilltrott sig att göra någon rättelse i de erhållna uppgifterna, enär komitén, äfven

om uppgifterna synas icke öfverensstämma med hvarandra, icke i hvarje fall kan veta, hvilkendera uppgiften är den felaktiga, men komitén har velat omnämna förhållandet såsom en erinran derom att de erhållna primäruppgifterna kunna i en eller annan del vara mindre tillförlitliga.

Af inkomna uppgifter om antalet salubryggerier i riket och deras tillverkning år 1890 har komitén gjort denna sammanställning:

	Antal.	Maltafverkning. Kg.	Tillverkning.	
			Öl och porter. Hl.	Svagdricka. Hl.
<i>Bryggerier, som tillverka såväl öl som svagdricka:</i>				
1) med en maltafverkning af 30,000 kg. och deröfver	164	31,156,994	895,809	550,594.9
2) med en maltafverkning af mindre än 30,000 kg.	157	1,645,844.8	86,820.1	366,748.8
<i>Bryggerier, som endast tillverka svagdricka:</i>				
1) med en maltafverkning af 30,000 kg. och deröfver	19	1,142,374	—	105,753.5
2) med en maltafverkning af mindre än 30,000 kg.	214	1,859,838	—	187,616.6
	554	35,805,050.8	982,629.1	1,210,713.8

I uppgiften inbegripas iskällardricka och andra slag af buteljdricka under svagdrickat.

Att å dessa uppgifter grunda någon beräkning af den minskning, som, i händelse svagdrickat undantages från beskattning, kan förväntas inträffa i den påräknade inkomsten af beskattningen å maldrycker, är dock ganska vanskligt, i anseende dertill att flera förhållanden, som derå inverka, icke kunna vara kända. Det är först obekant, huru stor tillverkningen är af buteljdricka, som ingår i uppgiften om svagdrickstillverkningen, men dock icke föreslås till skattefrihet. Komitén antager dock, att tillverkningen af detta slags dricka icke är särdeles omfattande och att samma tillverkning bedrifves vid de bryggerier, som jemväl tillverka öl. Det är vidare ovisst, i hvad mån de bryggerier, hvilka nu tillverka såväl svagdricka som starkare maldrycker, komma att fortsätta med svagdrickstillverkningen, eller huruvida denna kommer att öfvertagas af särskilda bryggerier. Att det sistnämnda förr eller senare kommer att inträffa, är dock sannolikt. Ännu ovissare är, huruvida icke skattefrihet för svagdricka men beskattning å andra maldrycker kan föranleda, att förbrukningen af svagdricka ökas och förbrukningen af andra maldrycker minskas.

Alldeles otvifvelaktigt är dock, att allt det malt, 3,002,212 kilogram, som förbrukas vid de bryggerier, som endast tillverka svagdricka, undgår beskattningen. Skatteminskningen utgör således minst 300,000 kronor, men i den mån, svagdrickstillverkningen kommer att handhåvas af särskilda bryggerier, kommer minskningen att ökas, så att den möjligen kan uppgå till 900,000 kronor. Hvar minskningen kommer att mellan dessa två tal stanna, kan endast blifva föremål för gissning.

Då komitén föreslagit, att tillsyningsmännens arfvoden skulle gäldas af tillverkarne sjelfva, kommer den ökade kontrollkostnad, som skattefrihet för svagdricka skulle tillskynda kronan, att inskränka sig till utgiften för 2 à 4 öfverkontrollörer, något ökad arbetsstyrka å kontroll- och justeringsbyrån, kostnad för kontrolleffekter, blankettryck m. m. I någon mån kan den uppvägas deraf att kronan undslipper att vid några bryggerier underhålla kontrollör.

Hvilken utgift svagdrickstillverkarne få vidkännas, är omöjligt att uträkna. Om samtliga 233 bryggerier vore i gång två dagar i veckan och arvodet för tillsynen vore 3 kronor för hvarje brygd, komme kostnaden att utgöra 72,696 kronor.

I det komitén meddelade uppdrag, att taga i förnyadt öfvervägande frågan om drickats undantagande från beskattning, i händelse tillverkningen af maltdrycker i allmänhet skulle beskattas, torde äfven ingå att meddela yttrande angående sjelfva sakens lämplighet och ändamålsenligheten af det förslag, som af komitén blifvit uppgjordt. Härvid får komitén, som af anledning, hvilka förut uppgifvits, skulle finna det önskvärdt, att svagdricka kunde undantagas från beskattningen, dock erinra att lämpligheten häraf måste vara beroende på möjligheten att, med svagdrickats befriande från den ifrågasatta skatten, ordna beskattningen å öfriga maltdrycker utan orättvisa mot tillverkare af de beskattade dryckerna och utan öfverdrifven kontrollkostnad eller äfventyr af skatteförsnillning. De med frågans lösning förknippade svårigheter, hvilka tryckt sin prägel å resultatet af komiténs arbeten, hafva dock icke kunnat på ett tillfredsställande sätt öfvervinnas, och då komitén derföre icke vågar förvänta, att dess förslag skall anses fullt lämpligt, finner komitén sig ej heller kunna förorda att, i händelse beskattning å maltdrycker införes här i landet, undantag dervid göres för svagdrickat. Med erinran, att den fråga, som förelegat, icke blifvit på lyckligt sätt löst i något annat land, hänvisar komitén till de invändningar, som torde kunna mot förslaget framställas.

I första rummet framhålles den olägenhet, att skattefrihet endast kunnat medgifvas de personer, hvilka blott tillverka svagdricka, men att de, hvilka tillverka såväl svagdricka som andra starkare maltdrycker, skulle få

erlägga skatt afven för det malt, som användes till svagdricka. På de orter, der svagdricka tillverkas både af personer, som endast äro svagdricksbryggare, och af personer, som jemväl tillverka andra maltdrycker, innebär detta en orättvisa mot de senare, hvilka ju under sådant förhållande icke lära kunna hålla samma pris å sin vara som de, hvilka icke skatta för det använda maltet. Å de orter åter, der såsom i Stockholm svagdrickat endast tillverkas å bryggerier, som jemväl tillverka öl, kommer orättvisan att drabba den befolkning, som använder svagdrickat och således får skatta därför, ända till dess bryggerier för endast svagdricka uppstå, då förhållandet omkastas. Att, såsom två af komiténs ledamöter ifrågasatt, medgifva de personer, som tillverka starkare maltdrycker, rätt att *skattefritt* tillverka en svagare maltdryck under någon kortare tid, då tillverkningen af de starkare dryckerna ligger nere, synes ej kunna innebära någon egentlig fördel för de större tillverkarna, hvilka, i den mån deras bryggerier väl ordnats, bedrifva sin egentliga tillverkning nästan hela året. I reservationen lemnas ej heller någon utredning, huru för det nämnda fallet kontrollen skulle ordnas och hvartill kostnaden för densamma må beräknas.

En annan olägenhet är den ökade lättheten till skatteförsnillning. Det är mycket sannolikt att hos öltappare komme att bedrifvas den industri att sammanblanda svagdricka med någon starkare maltdryck. Väl föreslås strängt ansvar derå, men i anseende till svårigheten att bevisa förbrytelsen, lærer ansvarsbestämmelsen få stanna vid att vara en död bokstaf. Nödvändigheten att begränsa kontrollkostnaden inom det minsta möjliga belopp har föranlett komitén att föreslå tillsyningsmannens arfvode så lågt som till tre kronor för hvarje brygd. Om än på sina ställen pålitliga personer torde kunna erhållas mot den nämnda godtgörelsen, hyser komitén dock fruktan, att det skall visa sig förenadt med afsevärda svårigheter att öfverallt få tillsyningsmannabefattningarne besatta med pålitliga personer, som med nit handhafva desamma.

Hänvisande till hvad här ofvan yttrats angående den minskning, som skattefrihet för svagdrickat kan antagas medföra i den påräknade inkomsten af maltdrycksbeskattningen, och den ökade kontrollkostnad, som af svagdrickats skattefrihet påkallas, erinrar komitén derom, att svagdrickats frihet från skatt möjligen kan medföra en väsentlig minskning i den behållna statsinkomst, som måste antagas vara ändamålet med beskattningen å maltdrycker. En sådan minskning af betänklig beskaffenhet kommer helt visst att inträffa, om gränsen mellan de olika dryckerna sättes vid sju procents extrakthalt hos stamvörten.

Att tillsynen öfver svagdricksbryggerierna kommer att för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande medföra ett ej obetydligt besvär, torde vara uppenbart.

Hvad slutligen angår den med skattefrihet för svagdricka afsedda fördelen, att handeln med maltdrycker derigenom skulle lättare kunna skiljas i två afdelningar, af hvilka den ena eller handeln med svagdricka icke skulle förknippas med andra vilkor än handeln med kokt kaffe eller läskedrycker, men åter den andra eller handeln med starkare maltdrycker å landet omgärdas med åtskilliga inskränkande föreskrifter, så synes en sådan fördel endast i ringa om ens någon mån vinnas. I händelse en återförsäljare endast eger afyttra svagdricka af den beskaffenhet, att stamvörtens extrakthalt ej öfverstiger fem procent, drabbas han ju af ansvar, om han säljer en starkare dryck. Sjelf kan han dock icke kontrollera, om varan är af tillåten beskaffenhet, och det torde ej kunna ifrågasättas, att han för hvarje inköp skulle låta anställa prof genom sakkunnig person. Återförsäljaren nödgas således lita på bryggeriets uppgift. Det synes väl som om han borde kunna det, om han köper sin vara hos en bryggare, som endast eger tillverka skattefri vara; men köper han hos annan bryggare, har han icke annat att förlita sig på än dennes uppgift. Väl låter det sig, ehuru med kostnad, göra att låta kontrollören undersöka vörten till hvarje brygd, men föga vunnas dermed, såvida ej, hvilket gränsade till det omöjliga, kontrollören skulle undersöka hvarje fat, som utginge från bryggeriet eller tappades på buteljer; och, äfven om buteljer och fat förseddes med vissa märken, skulle dock sålunda märkta fat eller buteljer kunna utom bryggeriet missbrukas till förvarande af andra drycker, än dertill afsedda. Priset torde blifva det lättaste kännetecknet, ty en starkare dryck förutsätter mer malt och, är detta beskattadt, varder den starkare drycken än dyrare; men denna skillnad kommer nog att finnas, äfven om svagdrickat beskattas.

Å andra sidan är det högst antagligt att försäljare, hvilka endast ega rätt att sälja svagdricka, skola till egen vinning och för kunders tillfredsställande äfven tillhandahålla öl. Kontrollen häröfver blefve högst besvärlig för kronobetjeningen, allra helst då det gälde förtäring på stället. Skulle buteljdricka af sju procents extrakthalt hos stamvörten räknas till läskedryckernas klass, kan komitén icke inse, huruledes kontroll skulle kunna handhafvas annorledes än medelst oafbrutna analyser, ty att eljest afgöra, om en butelj dricka är af starkare eller svagare stamvört, lära få personer om ens någon kunna.

Att svagdrickat genom skatten fördyras, är visserligen sannt, men så varda alla drycker, som tillverkas af malt och i vida högre grad. Skatten beror naturligtvis å svagdrickats styrka. En sakkunnig har uppgifvit, att af 100 kilogram godt malt kunna tillverkas 12 hektoliter fat-svagdricka, som säljes till 3,1 å 3,5 öre litern. Skatten varder då 83 öre för hektoliter eller 0,83 för litern. I Stockholm brygges ett tunnare svagdricka,

som icke torde komma att drabbas af högre skatt än $\frac{1}{2}$ öre litern. Vid vissa bryggerier åter lærer skatten kunna uppgå till 1 öre litern. Ölet deremot drabbas af 2,5 öre litern eller mera. Till jämförelse meddelas att tullen å vin är 60, 80 å 150 öre litern. Det må ej heller förbises, att den kontrollkostnad, förslaget afser att låta svagdricksbryggaren erlægga, kommer att medföra någon förhöjning i varans pris.

Mer betänkligt har det syntts komitén, att innehafvarne af de minsta bryggerierna, af hvars inkomst de äro beroende, kunna nödgas att upphöra med sin rörelse. I 1881 års komitébetänkande ansågs sådant i allmänhet icke vara att beklaga. Det ansågs nemligen gifvet, att om en maltdrycks-tillverkning, drifven i så liten skala som den, hvarom fråga vore, eller med en afverkning, som ej ens uppginge till 10 kubikfot malt om dagen, skulle kunna löna sig, måste produkterna antingen hållas i oskäligt högt pris eller ock vara af temligen underhaltig beskaffenhet, i de flesta fallen båda delarne, hvaraf åter följdén lätt blefve, att företaget, framkalladt af tillfälliga förhållanden, snart under inflytelsen af täflan från större och bättre skötta bryggerier måste upphöra. 1891 års komité har åter sökt lätta öfvergången så mycket som möjligt. Då den förra komitén för äldre bryggerier föreslagit en minimiafverkning af 18,000 kilogram, har denna ned-satts till 15,000 kilogram, hvarjemte föreslagits *dels* för mindre bryggerier att på Kongl. Maj:ts särskilda pröfning skulle bero, huru kontrollen vid bryggeriet kunde anordnas och huruvida kontrollkostnaden skulle helt och hållet eller till en del bestridas af tillverkaren, hvarvid komitén för några tänkt sig ett förfaringssätt något liknande det, som nu föreslagits för svagdricksbryggerier, *dels* ock för de mindre bryggerier, hvilkas verksamhet måste upphöra, att bryggeriredskap och fat skola af kronan inlösas.

Att förena beskattning å maltdrycker med beståndet af alla nu befintliga svagdricksbryggerier lærer ej låta sig göra, för såvidt ej beskattningen såsom i Norge lägges å det korn, som stöpsättes. De olägenheter, som med berörda system äro förenade, angifvas dock i komiténs föregående betänkande.

R e s e r v a t i o n .

Emedan vi i viktiga delar af förestående betänkande och förslag hafva annan uppfattning än komiténs flertal, anhålla vi härmed att få till betänkandet foga denna vår afvikande mening.

Såsom komitén i sitt betänkande visat, skulle drickstillverkningens fritagande från beskattning komma att medföra en ganska stor minskning i den förut beräknade inkomsten af den föreslagna maltskatten, liksom en dylik anordning afven skulle nödvändiggöra en jemförelsevis omständlig kontroll till förhindrande af skatteförsnillning genom tillverkning af öl vid dricksbryggerierna. Det är då af vigt att tillse, att det med drickstillverkningens fritagande från beskattning afsedda målet verkligen vinnes. Detta mål kan enligt vår åsigt ej vara annat än att bereda allmänheten, isynnerhet de mindre bemedlade klasserna, möjlighet att fortfarande till ett jemförelsevis lågt pris kunna erhålla en icke berusande, sund maltdryck. Skall detta mål vinnas, måste tillses, att skattefriheten kommer icke blott den sämsta, ofta mindre helsosamma, alkoholsvaga maltdrycken nemligen det vanliga öfverjästa svagdrickat till del utan afven de öfriga alkoholsvaga, i allmänhet vida helsosammare drickssorter, som gå under namnen iskällardricka, lagerdricka o. d. och kunna betecknas med den gemensamma benämningen buteljdricka. Sker ej detta, har man med saken endast vunnit, att ett stort antal små svagdricksbryggerier fortfarande kunna tillhandahålla allmänheten en ofta ganska dåligt beredd dryck, under det att de större bryggerierna, som ensamma tillverka nyssnämnda bättre buteljdricka, drabbas icke blott af maltskatten, hvarigenom de tvingas att höja priset på dessa produkter, utan också af konkurrensen med svagdricksbryggerierna. Sannolika följden häraf blefve, att många af nyssnämnda större bryggerier komme att upphöra med tillverkningen af de bättre drickssorterna, för att i stället uteslutande egna sig åt tillverkningen af öl och, genom efterlakning, af tunnt och dåligt svagdricka. Buteljdrickat, hvilket under senare åren börjat alltmera vinna användning afven hos de mindre bemedlade, skulle således åtminstone delvis utträngas ur konsumtionen af å ena sidan det dåliga svagdrickat och å

andra sidan det alkoholstarkare ölet. Lemnas åter skattefrihet *äfvén* åt de omtalade sorterna buteljdricka, skall denna fördel gynna utvecklingen af en bryggeriindustri, egnad åt tillverkningen af sunda alkoholsvaga maldrycker.

Utgående från dessa förutsättningar kunna vi icke förena oss med flertalet inom komitén uti förslaget att bestämma fem procents extrakthalt hos vörten såsom gräns mellan skattefria och beskattade maldrycker, utan anse, att ifrågavarande gräns bör sättas vid *sju* procents extrakthalt, hvilket, såsom kontroll- och justeringsbyrån i sitt utlåtande visat, är nödvändigt, om tillverkningen af de bättre *alkoholsvaga* maldryckerna skulle blifva skattefri.

Komitén har såsom skäl för sitt förslag att sätta fem procents extrakthalt såsom gräns i främsta rummet anført, att derigenom skulle uppdragas en i praktiken lättare skönjbar gräns, enär i så fall skattefrihet endast tillkomme *svagdrickat*, hvilket i den Riksdagens framställning, som gaf anledning till kontroll- och justeringsbyråns utlåtande, betecknades såsom den dryck, som borde skiljas från andra maldrycker. Denna gräns torde emellertid icke blifva särdeles skönjbar, enär man svårligen genom smaken kan skilja mellan t. ex. svensköl af 6- à 7-procentig vört och bättre svagdricka. Att Riksdagen i sin åsyftade skrifvelse använt ordet svagdricka, kan ej gerna betyda, att Riksdagen endast afser den öfverjasta maldryck, som vanligen går under detta namn, enär Riksdagen i samma skrifvelse talar om nödvändigheten att utreda, huruvida en *alkoholgräns* kan uppdragas mellan »starkare och svagare maldrycker». Sättes gränsen till sju procents extrakthalt, komma nästan allt svagdricka, något svensköl samt en del buteljdricka, allt sådant det nu brygges, att räknas till den skattefria klassen. Men blir allt dricka, som brygges af vört med mindre än 7 % extrakthalt, skattefritt, kan det icke längre löna sig att af beskattadt malt brygga en dryck med omkring 8 % stamvört, ty skilnaden mellan denna dryck och det skattefria drickat blir, hvad beträffar kvaliteten, så obetydlig, att de måste säljas till samma pris. Deraf följer åter, att äfvén den, som brygger af beskattadt malt, kommer att nedsätta vörtstyrkan för nu afsedda drycker till 7 %, med hvilken vörtstyrka, enligt hvad en dricksbryggare för komitén uppgifvit, buteljdricka af fullgod beskaffenhet kan erhållas. Genom att bestämma gränsen till sju procents extrakthalt vunnas sålunda, att man sannolikt redan rätt snart efter beskattningens införande finge maldryckerna delade i två ganska skarpt åtskilda grupper, å ena sidan det alkoholsvaga *drickat*, såväl öfverjäst som underjäst, och å andra sidan det alkoholstarkare ölet.

Statsverkets behållna inkomst af en maltskatt blir naturligtvis, såsom komitén påpekat, mindre ju högre gränsen för de skattefria maldryckerna

sättes. Det är mycket vanskligt att söka beräkna, huru mycket statens förlust i detta afseende skulle ökas, derigenom att gränsen höjes från 5 till 7 procent, emedan i de uppgifter angående maldryckstillverkningen i riket, som inkommit till komitén, skilnad icke göres mellan olika sorter dricka. Af fackmän antages dock, att de bättre drickssorterna skulle utgöra omkring 17 % af hela drickstillverkningen eller 200,000 hl., hvartill skulle åtgå 2,000,000 kg. malt, motsvarande således en skatteminskning af högst 200,000 kr., i händelse *all* denna tillverkning blefve så ordnad, att den kunde åtnjuta skattefrihet. Härvid är dock att märka, att, äfven om såsom vi tänkt oss och nedan skola vidare utveckla, skattefri drickstillverkning skulle under vissa tider medgifvas de eljest skattepligtiga bryggerierna, säkerligen en del af ifrågavarande dricka komme att tillverkas af beskattadt malt. Med hänsyn till denna omständighet hafva vi föreställt oss, att man icke bör kunna antaga den minskning i maltskattens afkastning, som uppkommer deraf, att gränsen för de skattefria maldryckernas vörtextrakt höjes från 5 till 7 procent, till mera än högst 150,000 kr., hvilken uppoffring från statsverkets sida enligt vårt förmenande till fullo motsvaras af här ofvan antydda stora fördelar af skattefrihets beredande för de bättre, hållbara, alkoholsvaga maldryckerna.

Komitén har mot sjelfva förslaget att fritaga de svagare maldryckerna från tillverkningsskatt anmärkt den fara för skatteförnillning, som skulle uppstå genom tillfälle till blandning af skattefri och skattepliktig maldryck, men ehuru vi medgifva, att denna fara blir större i samma mån som gränsen för skattefriheten sättes högre, anse vi dock, att den i praktiken icke blir särdeles stor, ens om gränsen sättes vid 7 %. Sannolikheten att försök till dylik skatteförnillning skola göras, är tydligen helt och hållet beroende af den ekonomiska vinsten. Då blandningsprodukten alltid blir något underlägsen det direkt framställda ölet, beror åter denna vinst på, huruvida den förre kan realiseras till ett sådant pris, att den inbesparade maltskatten öfverstiger skilnaden i pris för de båda dryckerna. Enligt uppgift från fackmän fordras till en hektoliter vört af 12,5 % extrakthalt 20 kg. medelgodt malt; skatten för detta malt skulle efter 10 öre per kg. utgöra 2 kronor. Antages nu, att man blandade en hektoliter maldryck af 18-procentig vört, hvartill åtgått minst 29 kg. malt, och en hektoliter skattefritt dricka af 7-procentig vört, så erhöles 2 hektoliter öl af samma styrka som det nyssnämnda af 12,5-procentig vört brygda. Då skatten för det i blandningen ingående skattepligtiga maltet utgör 2 kr. 90 öre, blefve alltså skatten för en hektoliter af blandningen 1 kr. 45 öre och skattevinsten således 55 öre per hektoliter eller 0,55 per liter. Då det lägsta pris, hvartill direkt brygdt öl af ifrågavarande styrka för närvarande säljes från

bryggeriet, är 12 öre per liter och efter beskattningens införande väl blefve 15 öre per liter, skulle således blandningen betinga ett pris af mer än 14,45 öre för att *någon* vinst skulle kunna uppkomma. Sannolikheten för någon nämnvärd vinst synes således icke vara stor, åtminstone icke så stor, att den kan locka vare sig tillverkare eller återförsäljare till dylika underslef, hvarigenom de utsätta sig för risken att i händelse af upptäckt drabbas af de, enligt komiténs förslag, stränga straffen därför. Skulle emellertid någon fara för dylikt underslef förefinnas, synes oss, som vore den vida större hos återförsäljare, särskildt de s. k. öltapparne, än i ölbryggerier, der alltid en större eller mindre arbetarepersonal, »af hvilken tillverkaren icke kan vilja göra sig beroende», skulle erhålla kännedom om underslevet.

Häraf framgår åter, att rättighet att skattefritt tillverka dricka utan särdeles stor fara bör kunna medgifvas ölbryggerier under de tider, då öl ej der tillverkas, äfven om öl, såsom nästan alltid är fallet, fortfarande finnes lagradt i bryggeriets källare, hvilket komiténs flertal just med hänsyn till möjlig skatteförnillning genom blandningar ansett sig böra förbjuda. Såsom villkor för dylikt medgifvande måste dock fordras, att den skattefria tillverkningen ej finge börja förr, än allt vid bryggeriet qvarvarande, af skattepliktigt malt tillverkadt öl bragts till lagerkällaren, att tillverkaren ersatte kostnaden för den kontroll, som kunde anses nödvändig under den tid, skattefri tillverkning i bryggeriet egde rum, samt att den skattefria drycken lagrades på särskildt märkta fat. Derigenom, att nämnda rättighet medgifves ölbryggerierna, minskas i väsentlig mån den förlust, som ölbryggerierna skulle göra derigenom, att skattefriheten utsträcktes äfven till maldrycker af sju procentig vört. De blefve då i tillfälle att åtminstone under vissa tider af året sjelfva tillverka de bättre drickssorter, hvilka anses kunna menligt inverka på afsättningen af deras beskattade produkter, och dricks-tillverkningen skulle å andra sidan vinna på, att den fortfarande blefve åtminstone delvis förlagd till de bäst ordnade bryggerietablissemanten.

Vid komiténs sammanträde under hösten 1891 ansågo vi, i likhet med komiténs öfrige ledamöter, att den inom komitén väckta frågan om skattefrihet för svagdricka borde förfalla, särskildt vid betraktande af svårigheten att bestämma en gräns mellan skattefria och skattepliktiga maldrycker. Sedan dess hafva emellertid nya förhållanden inträdt, i det att kontroll- och justeringsbyrån, sedan Riksdagen i syfte att vid handel skilja alkoholsvaga maldrycker från de starkare begärt en utredning angående möjligheten att åtskilja nämnda sorter af maldrycker, ådagalagt, att en gräns kan uppdragas genom bestämmande af extrakthalten hos dryckens stamvört, äfvensom uppvisat, huru en verksam kontroll kan anordnas. Härigenom har enligt vår åsigt det hufvudsakligaste af de i

komiténs förra utlåtande anförda skälen mot de alkoholsvaga maltdryckernas fritagande från beskattning förfallit.

Då vi här ofvan angifvit, huru den i samma utlåtande påpekade ojemnhet i beskattningen, som blefve en följd deraf, att dricka, tillverkad vid svagdricksbryggerierna, blefve skattefritt, under det att tillverkningen af samma vara vid ölbryggerierna blefve beskattad, åtminstone till en del kan undvikas genom att medgifva de senare rättighet att under den del af året, då ölbrygd ej eger rum, tillverka skattefritt dricka, synes oss ej heller detta missförhållande vara af den betydighet, att det bör hindra skattefrihetens medgifvande.

En bland de tyngst vägande invändningar, som framstälts mot att medgifva skattefrihet åt de svagare maltdryckerna, är enligt vår åsigt, att den för landet betydelsefulla större bryggeriindustrien skulle komma att lida ett nämnvärdt afbräck genom den minskade ölkonsumtion, som blefve en följd af särskildt de bättre drickssorternas i skatteafseende mera gynnade ställning. Man måste dock härvid taga i betraktande, huru obenägen allmänheten är att ändra sina vanor, samt att det således kommer att fordra lång tid, innan buteljdrickat kan lyckas undantränga ölet i så hög grad, att afsättningen af denna senare dryck i väsentlig mån försvåras. Någon plötslig omstörtning kommer säkerligen icke att i detta afseende ega rum och maltdrycksindustrien får således god tid att ordna sig efter de nya förhållandena. Man måste äfven ihågkomma, att den af komitén föreslagna maltskatten, 10 öre per kilogram, ej kommer att höja priset på en liter öl med mera än 2,5 å 3 öre, och att svagdrickstillverkningen ej heller blir afgiftsfri, i det att den kommer att bära en kontrollkostnad, enligt komiténs förslag af minst 3 kr. för hvarje brygd. Vore skatten föreslagen till lika högt belopp som i Norge, der den utgör 5,7 öre, eller i Danmark, der den nu är 5,03 öre och efter den 1 Oktober 1895 blir 7,19 öre, allt per liter, blefve förhållandet annorlunda.

Denna skattefrihet för de alkoholsvaga maltdryckerna medför emellertid, såsom redan blifvit sagdt, en betydlig minskning i den beräknade maltskattens belopp, och, vore en maltskatt redan införd här i landet och det gälde att från denna befria en del maltdrycker, skulle naturligtvis minskningen, som då vore en nedsättning i en statens verkliga inkomst, kunna hafva en vida mera afgörande betydelse vid bedömande af den ifrågasatta åtgärdens lämplighet, än då det, såsom här, gäller att införa en ny beskattning och bestämma, huruvida denna bör drabba den ena eller andra varan.

På nu anförda grunder få vi för vår del tillstyrka skattefrihet för de alkoholsvaga maltdryckerna, dock endast under förutsättning att gränsen

mellan de alkoholsvaga och de alkoholstarkare maldryckerna sättes vid sju procents extraktstyrka hos stamvörten, motsvarande 2,5 volymprocents alkoholhalt hos drycken, samt att under de vilkor, som här ofvan blifvit föreslagna, skattefri tillverkning af alkoholsvag maldryck medgifves vid ölbryggerier under den tid, då tillverkning af alkoholstarkare maldrycker der ej eger rum.

Undertecknad Lindeberg hyser äfven en från flertalets afvikande mening beträffande den kontroll, som bör utöfvas öfver såväl svagdricksbryggerierna som tillverkningen af dricka i öfriga bryggerier, i det att jag fortfarande vidhåller de åsigter, som jag i detta afseende uttalat i kontroll- och justeringsbyråns den 8 sistlidne Oktober afgifna, i komiténs betänkande refererade utlåtande.

Stockholm den 26 November 1892.

M. VON FEILITZEN.

K. LINDEBERG.

Rättelse.

På sid. 49 4:de raden uppifrån står 60, 80 à 150 öre litern läs: 50 öre pr kilogram till 80 à 150 öre litern.